

T.C.

AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

RUH SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**GEBELERDE NARSİSTİK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ,
SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER**

AHMET SALİM ÖZKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Mehtap KIZILKAYA

AYDIN-2024

KABUL VE ONAY

T.C. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı çerçevesinde Ahmet Salim ÖZKAYA tarafından hazırlanan “Gebelerde Narsistik Kişilik Özellikleri, Sosyal Görünüş Kaygısı ve İlişkili Faktörler” başlıklı tez, aşağıdaki jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 25/01/2024

Üye (T.D.)	: Dr. Öğr. Üyesi Mehtap KIZILKAYA	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Üye	: Prof. Dr. Fatma DEMİRKIRAN	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Üye	: Doç. Dr. Pınar ÇİÇEKOĞLU ÖZTÜRK	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

ONAY:

Bu tez Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından uygun görülmüş ve Sağlık Bilimleri Enstitüsünün ..... tarih ve ..... sayılı oturumunda alınan ..... nolu Yönetim Kurulu kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Süleyman AYPAK

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans tez çalışmamda ilgi, yardım ve hoşgörüsünü esirgemeyen danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Mehtap KIZILKAYA'ya çok teşekkür ederim. Ayrıca bana her konuda yardımcı olan ve desteğini esirgemeyen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Prof. Dr. Fatma DEMİRKIRAN, Prof. Dr. Hülya ARSLANTAŐ ve Doc. Dr. Hatice ÖNER'e teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmama katılmayı kabul ederek katkıda bulunan tüm anne adaylarına çok teşekkür ederim. Tez çalışmam süresince gösterdiği sabır, özveri ve destekleri için arkadaşlarım ve aileme ayrıca teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
TEŞEKKÜR	ii
İÇİNDEKİLER	iii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	vi
TABLolar DİZİNİ	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Problemin Tanımı	1
1.2. Konu ve Amaç	2
1.3. Araştırmanın Sorusu	5
1.4. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri	5
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Gebelik	6
2.1.1. Gebeliğin Psikolojik Olarak Anlamı	6
2.1.2. Gebelik Döneminde Meydana Gelen Değişiklikler	7
2.2. Kaygı	8
2.2.1. Kaygı Belirtileri	8
2.2.2. Kaygı Çeşitleri	8
2.2.3. Sosyal Görünüş Kaygısı	9
2.2.4. Psikolojik Teoriler Açısından Sosyal Görünüş Kaygısı	10
2.2.4.1. İzlenim Yönetim Teorisi	11
2.2.4.2. Nesneleştirme Teorisi	13

2.2.4.3. Psikanalitik Teori	14
2.2.4.4. Bilişsel Davranışçı Teori	15
2.2.4.5. Sosyal Öğrenme Teorisi	15
2.2.4.6. Varoluşçu Teori	16
2.3. Narsisizm	17
2.3.1. Normal Narsisizm	17
2.3.2. Patolojik Narsisizm	18
2.3.3. Narsisizmin Boyutları	19
2.3.3.1. Otorite	20
2.3.3.2. Teşhircilik	21
2.3.3.3. Sömürücülük	21
2.3.3.4. Hak İddia Etmek	21
2.3.3.5. Kendi Kendine Yetme	22
2.3.3.6. Üstün Olma	22
2.3.3.7. Kibir	23
2.3.4. Narsistik Kişilik Özellikleri	24
3. GEREÇ VE YÖNTEM	26
3.1. Araştırmanın Amacı	26
3.2. Araştırmanın Tipi	26
3.3. Araştırmanın Yeri ve Zamanı	26
3.4. Araştırmanın Evren ve Örnekleme	26
3.5. Araştırmaya Alınma Kriterleri	27
3.6. Araştırmadan Dışlanma Kriterleri	27
3.7. Veri Toplama Araçları	27
3.8. Araştırmanın Etik Boyutu	28
3.9. Verilerin Değerlendirilmesi	28

3.10. Araştırmanın Sınırlılıkları	29
4. BULGULAR	30
5. TARTIŞMA	39
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	45
KAYNAKLAR	47
EKLER	62
Ek 1. Sosyodemografik Özelliklere İlişkin Soru Formu	62
Ek 2. Narsistik Kişilik Envanteri	64
Ek 3. Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği	65
Ek 4. Etik Kurul Onay Formu	66
Ek 5. Kurum İzin Formu	67
Ek 6. Bilgilendirilmiş Onam Formu	68
BİLİMSEL ETİK BEYANI	69
ÖZ GEÇMİŞ	70

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

NKE	: Narsistik Kişilik Envanteri
SGKÖ	: Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği
SÖİSF	: Sosyodemografik Özelliklere İlişkin Soru Formu
KDCH	: Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi
SAAS	: Social Appearance Anxiety Scale
NPI	: Narcissistic Personality Inventory
EAH	: Eğitim ve Araştırma Hastanesi
APA	: American Psychiatric Association (Amerika Psikiyatri Birliği)

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Gebelerin Bazı Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı (n:370).....	30
Tablo 2. Gebeliğe İlişkin Bazı Özelliklerinin Dağılımı (n:370).....	31
Tablo 3. Gebelik Sürecine İlişkin Bazı Özelliklerinin Dağılımı (n:370).....	32
Tablo 4. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Puan Ortalamasının Dağılımı.....	33
Tablo 5. Ölçekler Arasındaki Korelasyon.....	33
Tablo 6. Gebelerin Bazı Sosyodemografik Özelliklerine Göre Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması.....	34
Tablo 7. Gebeliğe İlişkin Bazı Özelliklerine Göre Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırması.....	36
Tablo 8. Gebelik Sürecine İlişkin Bazı Özelliklerine Göre Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırması.....	37

ÖZET

GEBELERDE NARSİSTİK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ, SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

Özkaya A.S. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Aydın, 2024.

Amaç: Bu çalışmanın amacı; koruyucu toplum ruh sağlığı hizmetleri kapsamında gebelerin narsistik kişilik özellikleri, sosyal görünüş kaygısı ve ilişkili faktörlerin incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, tanımlayıcı-kesitsel olarak, Eylül 2022 - Temmuz 2023 tarihleri arasında Aydın Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi kadın doğum polikliniklerine başvuran 370 gebe ile gerçekleşmiştir. Veriler, Sosyodemografik Sorular, Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ) ve Narsistik Kişilik Envanteri'nden (NKE) oluşan anket formu ile araştırmacı tarafından doldurulmuştur. Değişkenlerin dağılımı Kolmogorov Smirnov test ile değerlendirilmiş olup değişkenler bağımsız t testi ve Anova testi kullanılarak analiz edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişki ve ilişkinin gücünü belirlemek için Spearman korelasyon ve lineer regresyon analizleri kullanılmıştır.

Bulgular: Gebelerin toplam gebe kalma sayılarına bakıldığında; dört ve daha fazla gebelik sayısı olduğunu belirtenlerin SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$; $4>1,2,3$). Gebelik döneminde fotoğraf paylaşan gebelerin paylaşmayanlara göre NKE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Gebenin kendini nasıl gördüğü değişkeni ile SGKÖ puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde; kendini “ne güzel ne çirkin” diye ifade edenlerin “güzel” olarak ifade edenlere göre SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$; $3>1$). Gebelik döneminde fotoğraf çekimi yaptıran gebelerin yaptırmayanlara göre SGKÖ puan ortalamalarının daha düşük olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Sonuç: Çekirdek aile yapısında olan gebelerin geniş aile yapısında olan gebelere göre NKE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu, gebelik döneminde fotoğraf paylaşan gebelerin paylaşmayanlara göre NKE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu, gebelerin öğrenim

durumuna göre SGKÖ puan ortalamaları incelendiğinde; ilkokul mezunu olan gebelerin SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu, gebelik döneminde fotoğraf çekimi yaptıran gebelerin yaptırmayanlara göre SGKÖ puan ortalamalarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gebe, Kadın, Narsistik Kişilik, Sosyal Görünüş, Kaygı.

ABSTRACT

NARCISSISTIC PERSONALITY TRAITS, SOCIAL APPEARANCE ANXIETY AND ASSOCIATED FACTORS IN PREGNANCY

Ozkaya A.S. Aydın Adnan Menderes University, Institute of Health Sciences, Department of Mental Health and Diseases Nursing, Master Thesis, Aydın, 2024.

Objective: The aim of this study is to examine the narcissistic personality traits, social appearance anxiety and related factors of pregnant women within the scope of preventive community mental health services.

Material and Methods: The study was carried out with 370 pregnant women who applied to the obstetrics and gynecology outpatient clinics of Aydın Gynecology and Child Diseases Hospital between September 2022 and July 2023, as a descriptive-cross-sectional study. The data were filled in by the researcher with a survey form consisting of Socio-Demographic Questions, Social Appearance Anxiety Scale and Narcissistic Personality Inventory. The distribution of the variables was evaluated with the Kolmogorov Smirnov test, and the variables were analyzed using the independent t test and the Anova test. Spearman correlation and linear regression analysis were used to determine the relationship between the variables and the strength of the relationship.

Results: Considering the total number of conceptions of the pregnant women; It was found that those who stated that they had four or more pregnancies had higher mean Social Appearance Anxiety Scale (SAAS) scores ($p < 0.05$; $4 > 1,2,3$). It was determined that the Narcissistic Personality Inventory (NPI) score averages of the pregnant women who shared photos during pregnancy were higher than those who did not ($p < 0.05$). When the relationship between the variable of how the pregnant sees herself and the SAAS score averages are examined; It was determined that those who expressed themselves as "neither beautiful nor ugly" had a higher SAAS mean score than those who expressed "beautiful" ($p < 0.05$; $3 > 1$). It was determined that the mean SAAS scores of the pregnant women who had a photo shoot during pregnancy were lower than those who did not ($p < 0.05$).

Conclusion: Pregnant women with a nuclear family structure have higher NPI score averages than pregnant women with an extended family structure. It was found that pregnant women who shared photos during their pregnancy had higher NPI score averages than those who did not. When the average SAAS scores of pregnant women are examined according to their education level; The average SAAS score of pregnant women who are primary school graduates is higher. It has been determined that the average SAAS scores of pregnant women who had their photographs taken during pregnancy were lower than those who did not have them taken.

Keywords: Pregnant, Female, Narcissistic Personality, Social Appearance, Anxiety.

1. GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı

Gebelik, kadınların hayatındaki doğal bir süreçtir. Gebelik dönemlerinin neden olduğu sosyal, fizyolojik, hormonal ve psikolojik değişiklikler hayatın diğer dönemlerine göre değişiklik göstermektedir. Bu yüzden gebelik, psikiyatrik bozukluklara karşı direncin yetersiz olabileceği bir dönem olarak da kabul edilmektedir. Gebelik döneminde meydana gelen fiziksel değişiklikler kadının beden algısını da değiştirmektedir. Bu durum gebelerde özgüven eksikliği ve sosyal görünüş kaygısına neden olabilmektedir (Carpetino 2005, Potur 2003).

Bazı gebeler yaşadıkları fiziksel değişikliklerin kendilerine yakıştığını, gebeliğin doğurganlığı ve kadınlığı ortaya çıkardığını düşündükleri için mutlu olabilmektedir. Bazı gebelerde ise yaşanan fiziksel değişiklikler olumsuz beden imajına neden olabilmektedir. Ayrıca gebenin ailesi ve yakınlarının tepkileri de beden imgesi idrakına etki etmektedir. Kadının bedeninde ortaya çıkan değişikliklerin olağan olduğunun, fiziksel değişimin kendisinde güzel durduğunun söylenmesine ve doğumdan sonra fiziksel görünümünün eski haline döneceği hususunda cesaretlendirilmesine gereksinimi vardır (Potur 2003, Birol 2005). Bu sebeple gebenin yakınındaki kişiler, yaşanan bu değişimlerin geçici olduğunu söyleyerek gebenin daha iyi hissetmesini sağlayabilmektedir (Gümüş ve ark. 2011).

Gebelik esnasında vücutta meydana gelen değişimler ekseriyetle üçüncü trimesterde gözlemlenmektedir (İnanır, Çakmak, Nacar, Güler & İnanır, 2015). Yine başka bir araştırmada, gebelerin bilhassa üçüncü trimesterde vücutlarını alımlı bulmadığı gözlemlenmiştir (Smith & Hulsey, 2008). Fakat gebelik öncesinde beden imgesi olumlu olan gebelerin, gebelik döneminde de daha olumlu beden imajı algısına sahip olduklarını belirten çalışmalar vardır. (Duncombe vd., 2008; Boscaglia, Skouteris & Wertheim, 2003).

Gebelik döneminde beden imajı ile alakalı ülkemizde yapılan araştırmalar kısıtlı olup, Potur'un ilk defa gebe olan ve üçüncü trimesterdeki gebeler ile gerçekleştirdiği bir araştırmada, kadınların gebelik öncesi daha pozitif bir beden imgesi algısının olduğu tespit edilmiştir (Potur, 2003).

Lester ve Norman'a göre bazı gebelerdeki olumsuz beden imajı ve bedenin narsistik değerlendirilmesi, gebelik süreci boyunca önemli bir anksiyete kaynağı olabilmektedir. Mutlu ve sağlıklı bir gebelik süreci, bedenin eksik olan parçasına yönelik gizli bir arzunun

gerçekleşmesinden kaynaklanan üstünlük duygusunu gizliyor olabilmektedir. Doğum, tam olarak bu nedenle sahip olunan değerli bir beden parçasının veya babanın penisinin kaybı anlamına gelerek postpartum depresyona yol açabilecek ciddi bir narsistik kırılmaya neden olabilmektedir. Bu sorunun çözülebilmesi için gebenin, henüz doğmamış bebeğini zihninde kendi uzantısı gibi görmesi yerine onun ayrı bir obje olduğunu fark etmesi gerekmektedir (Otte, 2011).

Sosyal görünüm, tarih boyunca insanlar tarafından önemli olmuştur (Yazıcı, Caz ve Tunçkol, 2016). İnsanlar güzelliği olumlu, çirkinliği ise olumsuz değerlendirme eğilimindedir. Günümüzde kitle iletişim araçları da ideal sosyal görünüme dair duygu ve düşüncelerin oluşmasını sağlamada önemli bir yere sahiptir. Bu duygu ve düşünceler bireylerin beden algılarının şekillenmesinde rol oynamaktadır (Yaman, Koşu, Tel, Teşneli, Yalvaracı ve Gelen, 2008; Yaşartürk, Çalık, Kul, Türkmen, ve Akyüz, 2014).

Sosyal görünüş kaygısı, Hart ve arkadaşlarına (2008) göre fiziksel görünüme dair başka insanların değerlendirme yapmaları ile yaşanan bir endişe olarak tanımlanmıştır. Çınar ve Keskin'e (2015) göre sosyal görünüş kaygısı ise dış görünüşüne karşı başkalarının değerlendirmelerine verilen bir tepki olarak tanımlanmaktadır. Bireyin bedenine dair izlenimi ile olumsuz değerlendirme yapmaları sonucunda sosyal görünüş kaygısı varlığını göstermektedir (Çınar ve Keskin, 2015).

1.2. Konu ve Amaç

Dönemimizin şahsiyet oluşumlarından biri kabul edilen “narsisizm” Yunanistan mitolojisinde, su birikintisindeki yansımasına bakan ve kendine hayran olarak hayatı boyunca erişemeyeceği aşkının takibinde kendini seyrederek hayatını yitiren Narcissus'tan gelmektedir. Efsaneye göre Narcissus imkansız aşka erişme arzusuyla su birikintisine düşerek boğulmuş ve hayatını kaybetmiştir (İlkay, 2002; Dorland, 1986). Narsisizmin sözlükteki manası incelendiğinde; bireyin vücuduna özgü duyduğu seksüel istek ve zevk manasına gelmekte olduğu görülmektedir (Özsaydın, 1984).

Narsisizm sözcüğü evvela 1898'da psikanalitik teorisyen Ellis aracılığı ile ruhsal bir mefhumu açıklığa kavuşturmak maksadıyla kullanılmıştır. Ellis narsisizmi bilhassa kadınlarda ortaya çıkan cinsel dürtüleri kişinin kendine hayranlıkla yönelttiği duygular olarak açıklamıştır (Rozenblatt, 2002). Normal narsisizm; bireyin çevresi ve çevresindekilerin beklentilerinin etkili biçimde üstesinden gelebileceğine inanmasını pozitif şekilde etkilemektedir. Patolojik

narsisizm de bireyin ruhsal mevcudiyeti için tehlike arz eden faktörlerden korunmaya yönelik şahsiyet düzenlemesine benzetilmektedir (Rozenblatt, 2002).

Kişilik, bireylerin kendilerinin yarattığı uyumlu davranım biçimleri ve şahsi süreçler olarak tarif edilmektedir. Uyumlu davranım biçimleri, şahsiyetin tutarlı olması ile alakalıdır. Şahsi süreçler ise ne şekilde hareket edeceğimizi ve hissedeceğimizi belirleyen ve gelişen tüm dürtüsel, hissi ve kognitif süreçleri içine almaktadır (Burger, 2006). Raskin ve Hall (1979); Raskin ve Terry (1988), narsistik kişilik özelliklerini birtakım kriterlere göre ele almışlardır. Bahsi geçen kişilik özellikleri;

- (1) Kişinin kendisine aşırı önem vermesi, kendisini aşırı beğenmesi,
- (2) Limitsiz güç ve başarı,
- (3) Gösterişli olma, güzel olma ve sevilme isteği,
- (4) Gösterme merakı ve teşhircilik,
- (5) Eleştiriye açık olmama, alakasız, antipatik, umursamaz davranışlar gösterme, çok hiddetlenme, başkalarına karşı toleranssız olma,
- (6) İmtiyaz talep etme, sorumsuz davranma, kişilerarası istismar,
- (7) Başkaları ile iletişimde büyüklenmecilik, ilişkilerde yetersizlik ve
- (8) Anlayışsız olmadır.

Kaygı; DSM-V’de bulunan tanıma göre, bireyin tehlike algısına karşı meydana gelen, kontrol edilemeyen ve yineleyen huzursuzluk, gerginlik durumu ve kaçınmalara neden olan hislerdir. Öfke patlamaları, çıldırma ve ölme korkuları, nefes alma zorluğu, çarpıntı, sindirim sorunları gibi belirtiler kaygı anlatımında yer alan öğelerdir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013).

Endişe kavramı, bireyin içinde bulunduğu durumu net olarak ifade edememesidir. Bu durum bireyin ruhsal ya da fiziksel olarak bir tepki vermesine yol açabilmektedir. Birey içinde bulunduğu durumdan veya ortamdaki hoşnut olmayabilir, diğer bireylerle iletişime geçemeyebilir ve bulunduğu ortamdaki ayrılma isteği duyabilir. Bu davranışlar bireyin gündelik yaşam davranışlarını aksatabilir. Bu nedenle birey gireceği sosyal ortamlarda veya başka bireylerle kuracağı ilişkide huzursuzluk ve kaygı hisseder (Aktan, 2018).

Durumluk ve Sürekli Kaygı; Durumluk kaygı, tehlike arz eden bir durumla karşılaşıldığında meydana gelen olaydır. Sürekli kaygı ise mevcut durumda tehlike içeren herhangi bir durum bulunmamasına rağmen bireyin aşırı endişelenmesi ve bu endişe halinin uzun bir süre devam etmesi olarak tarif edilmektedir. Bununla birlikte sürekli endişe halinde ortamda tehditvari bir olayın bulunmasından bahsedilebilir. Bu vaziyette de birey yine çok endişeli olmakta ve bu vaziyet uzun süre devam etmektedir (Ergin, Uzun ve Topaloğlu, 2016).

Sosyal Görünüş Kaygısı; Bireyin fiziksel görünümünü kendi bakış açısı ve başkalarının yönleriyle değerlendirirken yaşadığı ve hissettiği bir kaygı duygusudur. Bu fiziksel görünüm ağırlık, vücut yapısı ve boy gibi unsurlardan oluşmaktadır. Bireyin "ben" kavramı, kendisiyle ilgili bir izlenim ve onun taşıdığını düşündüğü kimliklerdir. Zamanla gelişen ve bireylerin kendileri hakkında bilişsel algı ve tutumlar geliştirmelerine neden olan bu kavram, bireylerin kendilerini tanımlamalarını ve değerlendirmelerini sağlamaktadır.

Sosyal kaygı bozukluğuna pek çok durum sebep olabilmektedir. Sosyal kaygı bozukluğuna sahip bireylerin toplum tarafından eleştirilmekten korkmalarının temel nedenlerinden birisi Moscovitch'a göre fiziksel görünümde algılanan kusurlardır. Bu nedenle görünüş kaygısı, sosyal kaygının bir tetikleyicisidir (Levinson ve Rodebaugh, 2012). Hart ve arkadaşlarına göre sosyal görünüş kaygısı, kişinin bedensel yapısı da dâhil olmak üzere dış görünümünün diğer insanlar tarafından negatif olarak görüleceğine dair endişesini ifade etmektedir (Levinson ve Rodebaugh, 2012). Olumsuz beden algısı olarak ifade edilen bu durum, bireyin kendisini başkaları ile kıyasladığında beden, yüz, göz, saç, burun gibi görünür yerleriyle ilgili olumsuz düşünceleri nedeniyle kendisini beğenmemesi, daha az çekici bulması, hatta utanmasını ifade etmektedir.

20. asrın ilk zamanlarında bilim insanları erişkinliği genç, orta ve ileri erişkinlik periyodu olarak ayırmışlardır. Alanyazında birkaç yaş farklarla birlikte 20-30 yaşlar arası genç yetişkinlik, 40-50 yaşlar arası orta yetişkinlik, 60 ve sonrası yaşlar ise erişkinlik periyodu olarak isimlendirilmiştir. (Santrock, 2012; Boyd ve Bee, 2016). Sosyal görünüş kaygısı en çok ergenlik çağında ve genç yetişkinlik döneminde görülmektedir. Bunun sebebi ise vücut değişiminin en fazla olduğu dönemin ergenlik dönemi olmasıdır. Ergenlik dönemindeki bireyler yeni arkadaş çevrelerine ya da buldukları ortama kendilerini beğendirme çabası içerisine girmektedir. Karşı cinsle etkili bir iletişim kurabilmeleri için bedenlerinin önemli olduğunun farkındadırlar. Dolayısıyla ergen kişinin karşı taraftan bedeniyle ilgili olumlu bir geri dönüş alması çok önemlidir (Özcan ve ark., 2013).

Sosyal görünüş kaygısında, düşük benlik saygısı ile eleştirilme kaygısının ilişki halinde olduğu düşünülmektedir. Sosyal görünüş kaygısı yaşayan kişide titreme hali, huzursuzluk, suskunluk, çevresiyle etkileşim ve iletişim halinde olmama, sürekli üstünü başını düzeltmek için uğraşma gibi belirtiler gözlenmektedir (Leary, 1991).

Bu çalışmanın amacı; koruyucu toplum ruh sağlığı hizmetleri kapsamında gebelerin narsistik kişilik özellikleri, sosyal görünüş kaygısı ve ilişkili faktörlerin incelenmesidir.

1.3. Araştırmanın Sorusu

- Gebelerin sosyal görünüş kaygı düzeyleri ile narsistik kişilik özellikleri arasında ilişki var mıdır?
- Gebelerin sosyal görünüş kaygı düzeyleri ve narsistik kişilik özellikleri ile ilişkili faktörler nelerdir?

1.4. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

Bağımlı değişkenler: Sosyal Görünüş Kaygısı leği (SGKÖ) ve Narsistik Kişilik Envanteri

Bağımsız değişken: Gebelerin Sosyodemografik zellikleri

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Gebelik

Gebelik, fertilizasyona hazır yumurta ile spermin bir araya gelmesi sonucu oluşan embriyonun uterusu tutunması ile başlayan, ortalama 40 hafta süren ve bu süreçte kadının vücudunda birçok değişikliğin meydana geldiği özel bir süreçtir (Evenson, Savitz ve Huston, 2004).

Gebelik, tıbbi terim olarak trimester diye adlandırılan, her biri üç aydan oluşan veya 13 haftadan oluşan üç ayrı aşamaya ayrılan doğal bir süreçtir. Emriyo özellikle ilk üç aylık dönemde gelişmektedir. Kadınlar için gebeliğin başlangıcında çok büyük hormonal değişiklikler gözlenmektedir. Gebeliğin ilk aylarında, gebelerin yaklaşık %50 ile %90'ı arasında çok bariz olmak üzere bulantı, %25 ile %50'si arasında ise kusma gözlenmektedir. Fakat bu belirtiler gebelik ilerledikçe azalmaktadır (Özer, 2020).

2.1.1. Gebeliğin Psikolojik Olarak Anlamı

Gebelik, fizyolojik, psikolojik, hormonal ve sosyal birçok değişikliğin görüldüğü ve bu değişikliklere uyum sağlamaya çalışırken duygusal rahatsızlık ve psikolojik gerginlik ihtimalinin arttığı bir yaşam evresidir. Bu rahatsızlıklar arasında anksiyete, stres ve depresyon yer almaktadır (Din ve ark., 2016).

Bazı kadınlar gebelik sürecini mutlu, tatminkar ve kendilerini gerçekleştirdikleri bir dönem olarak deneyimlerken, bazıları anksiyete bozukluğu, depresyon gibi ruhsal sorunlar yaşayabilmekte ve gebeliğin neden olduğu hormonal veya biyolojik değişiklikler nedeniyle psikolojik sorunlara karşı daha duyarlı ve savunmasız hale gelebilmektedirler (Silva ve ark., 2017).

Anksiyete; gebelik sırası ve doğum sonrasında en sık rastlanan psikiyatrik bozukluklardandır (Biaggi ve ark., 2016). Yeşilçınar ve arkadaşlarının 2022 yılında yaptıkları bir çalışma; yaş, gelir durumu, gebeliği planlama ve çalışma durumlarının gebelerin anksiyete düzeylerini etkilediğini göstermiştir (Yeşilçınar, Acavut ve Güvenç, 2022).

Gebelikte ruh sağlığını etkileyen başlıca faktörler; daha önceden geçirilmiş psikiyatrik rahatsızlık öyküsü, evlilik ve eş ilişkisi, aile yaşantısı, iş durumu, sosyoekonomik seviye,

istenmeyen gebelik, olumsuz yaşam deneyimleri, önceki gebelikler, ebeveyn olma stresi, sosyal destek, aile içi şiddet, alkol ve madde kullanımı olarak incelenmiştir (Karaçam ve Ançel, 2009).

2.1.2. Gebelik Döneminde Meydana Gelen Değişiklikler

Fertilizasyon ile başlayan ve doğumla sona eren gebelik sürecinde kadının vücudunda anatomik, ruhsal ve fizyolojik açıdan birçok değişim meydana gelir. Bu değişimlerin amacı; anne ve bebek sağlığının devamlılığını sağlamak, metabolik gereksinimleri gidermek ve doğum için gerekli olan anatomik değişikliklerin oluşmasını sağlamaktır (Çiltaş ve Tuncer, 2019).

Gebelik, üç trimesterde sınıflandırılmaktadır. Bunlar; birinci trimester (0-14. haftalar), ikinci trimester (15-27. haftalar) ve üçüncü trimester (28-40. haftalar) olarak değerlendirilmektedir (Nalbant, 2008). Gebelikte hormonal, immünolojik ve fiziksel semptomlar yaygın olarak görülmekte ve genellikle fizyolojik değişikliklerle ilişkilendirilmektedir (Foxcroft ve ark., 2013). Gebelikte meydana gelen fizyolojik değişiklikler trimesterlere göre değişiklik göstermektedir. Bu fizyolojik değişikliklerin bazılarının sebebi bilinmemekte, birçoğunun nedeni olarak ise hormonal değişiklikler ve genişleyen uterus gösterilmektedir (Çetin ve ark., 2017).

İlk trimesterde, adet kesilmesi gibi fiziksel belirtilere ek olarak, gebenin sosyal yaşamı, ailesi veya iş ortamında meydana gelebilecek değişiklikler, ekonomik problemler, gebeliğe ve anneliğe kendini hazır hissetmeme ve kaygı durumu, gebede ambivalan duygular oluşmasına neden olur. Bu dönemde kadın, gebeliğinin planlı ve istenen bir gebelik olduğunun bilinmesinden emin olmak ister (Arslan ve ark., 2019). İlk trimesterde sosyal çevreden destek alan gebelerin, gebelik sürecine daha kolay adapte olduğu belirtilmektedir (Yıldırım ve Şahin, 2020).

İkinci trimesterde; beden, beden imajı ve seksüel ilgide meydana gelen değişimler doğum süreciyle ilişkili anksiyete ve psikolojik değişikliklerin daha da artmasına sebep olabilmektedir (Karaçam ve Özçelik, 2014). Bu dönem ambivalan duygu durumunun ortadan kalktığı, ebeveynler tarafından huzurlu dönem olarak adlandırılan ve gebeliğin en mutlu, sevilen dönemi olarak ifade edilen, duygu durumunun dengelendiği hoş bir dönemdir (Çetin ve ark., 2017). Gebeler bu dönemde bebeği ile olan biyolojik bağımlı daha yakın ve derinden hissetmekte, bebeğini artık bağımsız bir canlı olarak değerlendirmektedir. Ayrıca gebelerde bu dönemde en çok bebeğini koruma kaygısı, narsisizm ve içe kapanma görülmektedir (Kuğu ve Akyüz, 2001).

Üçüncü trimesterde gebelerde ambivalan duygular yeniden görülür. Gebe, gebeliğinden rahatsızlık duyar; bebeğin doğmasını ister fakat doğum sürecinden korkar ve yaşadığı bu korku,

anksiyete düzeyinin artmasına neden olur. Bu nedenle üçüncü trimester, gebenin günlük yaşantıya uyum sağlamasının zorlaştığı bir dönem olarak bilinmektedir (Şahin, Dinç ve Dişsiz, 2009).

2.2. Kaygı

Türkçede kaygı; bunaltı, endişe, anksiyete gibi terimlerle tanımlanmaktadır. Bireyler kaygıyı; kötü bir şey gerçekleşeceğini düşünmek, rahatsız edici bir durum, gerginlik ve endişe hali olarak ifade etmektedir (Cüceloğlu, 2005). Psikiyatrik açıdan ise; herhangi bir nedene bağlı olmayan, anormal bir huzursuzluk durumu olarak tanımlanabilmektedir. Basit bir olaya karşı verilen reaksiyon olup endişe ve korku şeklinde ortaya çıkmaktadır (Ançel, 2007).

2.2.1. Kaygı Belirtileri

Kaygı bozukluklarının dört temel belirtisi vardır;

- **Duygusal Belirtiler:** Korku, tedirginlik, umutsuzluk ve panik hali.
- **Davranışsal Belirtiler:** Endişe yaratan durumlardan kaçınma, huzursuzluk, kasların kasılması; gerginlik, uyku hali veya uykuya dalmada güçlük.
- **Bilişsel Belirtiler:** Kontrolü kaybetme korkusu, dikkat dağınıklığı ve konsantrasyon güçlüğü.
- **Fizyolojik Belirtiler:** Kardiyovasküler sistemde; göğüs ağrısı, çarpıntı, taşikardi, baygınlık. Solunum sisteminde; sık soluk alıp verme, göğüs darlığı, soluk alıp vermede güçlük. Otonom sinir sisteminde; ateş, ağız kuruluğu, baş ağrısı, terleme. Kas-iskelet sisteminde; ürperme, kas seğirmesi, yorgunluk, kas ve eklem ağrıları. Nörolojik sistemde; baş dönmesi, uyuşukluk, tremor, bulanık görme. Gastrointestinal sistemde; karın ağrısı, diyare, mide bulantısı, yutma güçlüğü. Üriner sistemde; sık idrara çıkma ve idrara sıkışma gibi belirtiler (Okanlı ve ark., 2016).

2.2.2. Kaygı Çeşitleri

Durumluk Kaygı: Kişinin yaşamış olduğu stresli durum karşısında hissettiği öznel korkudur. Bireyin kaygı ve endişe durumuna paralel olarak; kızarma, sararma, titreme ve terleme gibi fizyolojik değişiklikler meydana gelebilir. Stres seviyesi yükseldiğinde, durumluk

kaygı seviyesi de yükselir. Stresör ortadan kalktığında ise kaygı düzeyi azalır veya kaygı ortadan kalkar (Öner ve Lecompte, 1998).

Sürekli Kaygı: Birey, deneyimlediği durumları genellikle stresli olarak tanımlar. Hayattaki her şeyi stres kaynağı olarak algılama veya yorumlamaya meyillidir. Nesnel kriterlere göre normal olarak kabul edilen olaylar tehlikeli olarak algılanmaktadır. Ortaya çıkan tedirginlik ve korku hissi sürekli kaygıdır. Kaygı seviyesi bu kadar yüksek olan bireylerin kolaylıkla umutsuz ve karamsar oldukları görülmektedir. Bu bireyler ayrıca normal bireylerden daha fazla durumluk kaygı yaşamaktadırlar (Öner ve Lecompte, 1998).

2.2.3. Sosyal Görünüş Kaygısı

Sosyal görünüş kaygısı, kişilerin dış görünüşlerini kendileri ve diğer insanların bakış açısıyla değerlendirirken yaşadıkları ve hissettikleri bir endişe halidir (Yorulmaz ve Kurutçu, 2019). Dış görünüş; kilo, vücut yapısı ve boy gibi öğelerden meydana gelir. Kişinin “ben” mefhumu, kendisinin ve taşıdığını düşündüğü kimliğin bir yansımasıdır. Zamanla gelişen ve kendileri hakkında bilişsel algı ve davranışlar geliştirmelerine sebep olan bu mefhum, kişilerin kendilerini tanımlamalarını ve değerlendirmelerini sağlamaktadır. Benliklerinin olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilmesi, kişinin benlik saygısını oluşturmaktadır (Koçyiğit ve Yalçın, 2021).

Kişiler, olaylara karşı duygusal ve davranışsal reaksiyonlara neden olan istençsiz fikirler üretirler. Bilişsel çarpıtmalar olarak da bilinen otomatik düşünceler, işlevsel ve mantıksal olmayan, sadece gözleme dayalı fakat gerçek kabul edilen bir içeriğe sahip düşünce yanılığlarıdır (Türkçapar ve Sargin, 2012). İstençsiz fikirlerin içeriği, bireyin temel inançlarıyla paraleldir ve olumsuz istençsiz fikirler meydana geldiğinde, pozitif bir olay negatif etkilere ve uyumsuz davranışlara yol açabilir (Hoşgören ve Erdoğan, 2021).

Sosyal görünüş kaygısı, sosyal kaygının bir çeşididir. Bu sebeple sosyal kaygı bozukluğu yaşayan kişiler sıklıkla fiziksel görünüşleri ile ilgili sosyal eleştirilerden kaçınırlar ve toplumsal ortamlara mesafeli dururlar (Levinson ve Rodebaugh, 2012). Negatif vücut algısı olarak ifade edilen bu durum, bireylerin vücut, göz, yüz, burun, saç gibi görünen kısımlarıyla ilgili negatif fikirleri sebebiyle başka bireylere kıyasla kendilerini beğenmemeleri, kendilerini diğer insanlardan daha az çekici bulmaları ve hatta utanmaları anlamına gelmektedir. Olumsuz beden algısına sahip kişiler vücutlarının beğenmedikleri bölgeleriyle çok ilgilenirler, sıklıkla aynaya bakarlar ve kendilerini başkalarıyla kıyaslarlar. Aşırı makyaj yapmak bu kişilerde en sık görülen davranışlardan biridir (Özbeç ve Gültekin, 2021). Sosyal görünüş kaygısı yaşayan

bireylerde huzursuzluk, titreme, çevre ile iletişim kuramama ve kıyafetlerini düzeltme gibi davranışlar sıklıkla görülmektedir (Leary, 1991).

Aksine pozitif vücut algısına sahip bireyler ise kendi bedenlerinden hoşnut olma eğilimindedirler. Genel olarak fiziksel görünümün kişilikle ilgili olmadığına inanan bu bireyler görünüşle ilgili faaliyetlere çok fazla zaman, para ve güç harcamazlar (Doğan, 2010). Sosyal görünüş kaygısı, kendini ifade etme ve yansıtma ile ilgili kuramlara dayanır. Her insanın kendi fiziksel görünümü ile ilgili kendi değerlendirmeleri vardır. Bireyler kendileri hakkında olumlu bir izlenime sahip olsalar bile diğer insanlar tarafından olumlu olarak değerlendirilmekten zevk alırlar. Olumsuz geri bildirimler ise üzüntü ve kaygıya neden olabilmektedir (Çınar ve Keskin, 2015).

Sosyal görünüş kaygısı ilk olarak çevresel etkenler olmak üzere pek çok nedenden kaynaklanabilir. Artan teknolojik gelişmeler, sosyal medya kullanımının artması, hemen herkes tarafından kabul edilen standart bir güzellik anlayışının yaygınlaşması, özellikle ergenlik döneminde hoş ve güzel olarak kabul edilmeyi daha da mühim hale getirmektedir. Fiziksel olarak hoş ve güzel olmayı yaşamın en önemli amaçlarından biri olarak yansıtan sosyal medya araçları, bu anlamda kendini yetersiz gören bireyleri olumsuz etkilemekte ve başarılı olma olasılığı olan diğer alanlarda doyumsuzluk ve başarısızlık yaşamalarına sebep olabilmektedir (Webb ve Zimmer, 2014).

Sosyal görünüş kaygısı en çok ergenlik döneminde görülmektedir. Fiziksel değişimin en yüksek olduğu dönemin ergenlik dönemi olduğu bilinmektedir. Ergenler, arkadaşlarına ve karşı cinse kendilerini beğendirmenin ve etkili bir iletişim kurmanın en etkili yolunun fiziksel görünümleri olduğunu düşünürler. Bu açıdan bakıldığında ergenler için beden imajı önemlidir ve beden imajına yöneltilen olumsuz eleştiriler sosyal görünüş kaygısına neden olabilmektedir (Özcan ve ark., 2013)

2.2.4. Psikolojik Teoriler Açısından Sosyal Görünüş Kaygısı

"Teori" kelimesi, "görüş" anlamına gelen Yunanca "theoria" kelimesinden gelir. Araştırmacılara öncelikli ve güncel araştırma konularını saptama ve araştırma sonuçlarını özetleme konusunda rehberlik görevi gördükleri için teorileri bilmek önemlidir. Teori, bir olayın gerçekleşme sürecini kavramlar arasındaki ilişkiler ile açıklamaktır (Parker, 2006). Teorinin amacı, bilgileri sistematik bir şekilde özetlemek, bilimsel bulguları genellenebilir hale getirmek ve yeni çalışmalara rehberlik etmektir (Koç ve ark., 2017).

İzlenim teorisi ve nesnelleştirme teorisi, sosyal görünüş kaygısının dayandığı kuramsal yapıyla doğrudan ilişkilidir. Bununla birlikte sosyal görünüş kaygısı ile diğer psikolojik teoriler arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.2.4.1 İzlenim Yönetimi Teorisi

Sosyal bir varlık olan insan, hayatın her alanında çevresindeki bireylerle etkileşim halindedir ve belli bir izlenim yaratmaya çabalamaktadır. Bu dönemde meydana gelen izlenim yönetimi davranışları, kişilerin sosyalleşmesine yardımcı olmaktadır (Bektaş ve Karagöz, 2018). İzlenim, herhangi bir olay veya durumun duyu organları vasıtasıyla insanlarda bıraktığı görüntü ve etkidir (Yücel 2013). Ünlü bilim insanı Erving Goffman, izlenim yönetimi kavramını kullanan ilk sosyolog olmuştur. Goffman, izlenim yönetimini, bireyin kendisi hakkındaki düşüncelerini etkilemek için gerçekleştirdiği davranışlar olarak tanımlamıştır. Birden fazla tanımı olmakla birlikte genel olarak, insanların diğer insanlar üzerinde yarattıkları izlenimleri yönlendirmeye çalıştıkları süreç olarak tanımlanmaktadır (Tuncel ve Bahçecik, 2019).

İzlenim yönetiminin asıl amacı, bireylerin belirledikleri hedeflere ulaşmasını sağlamak ve izlenimler hakkındaki bilgileri bu hedeflere yönlendirerek çevresel izlenimleri yönetmektir (Çetin ve Basım, 2010). Bu bağlamda bireylerin etrafını saran çevresel etmenleri etkin bir şekilde yönetebilmeleri için izlenim yönetimini iyi bilmeleri gerektiği söylenmektedir. İzlenim yönetimi süreci amaçlı, etkin ve stratejik bir süreçtir. İnsanlar bu süreci hedefleri doğrultusunda yönlendirirler. Mesajları, bazı insanlara kişiliklerinin belirli yönlerini, bazılarına ise farklı yönlerini ortaya çıkaracak şekilde iletirler (Basım ve Tatar, 2008). Gerçekte bireylerin bu şekilde davranmasının sebebi, kendilerine yöneltilebilecek negatif geri bildirimlerden korunmak ve dolayısıyla benlik bütünlüklerini korumaktır. Bireyler, diğer insanlar üzerinde olumlu bir izlenim bırakamayacaklarını anladıklarında, fiziksel görünüşleri konusunda endişelenir ve hayal kırıklığına uğramaya başlarlar (Mülazımoğlu, Erturan ve Arslan, 2014). İzlenim yönetimi süreci üç adımda gerçekleşir. Bunlar:

1. İzlenimlerin incelenmesi
2. İzlenim yaratmak için motivasyon
3. İzlenim yaratmak

İzlenimlerin incelenmesi; Bu süreç diğerlerinin bireye yönelttiği geri bildirimlerle başlar. İzlenim yönetimi, yüz ifadeleri ve kıyafetler gibi hem sözlü hem de sözsüz pek çok

şekilde olabilir. Kendisine yöneltilen geri bildirim ve algıyı gözden geçiren bireyler, ortaya koymak istedikleri imaj ile algılanan imaj arasında herhangi bir fark olup olmadığını araştırırlar. Bu süreç, bireyin izlenimleri hakkında bilgi biriktirmesi ve istenilen izlenimi ortaya koyup koyamayacağını belirlenmesi açısından önemlidir (Işık, 2020).

İzlenim yaratmak için motivasyon; Motivasyon, bu sürecin meydana gelmesi için bir ön şarttır. Bireyler, istedikleri sonuçlara varabilmek ve ihtiyaçlarını giderebilmek amacıyla izlenimlerini yönetme konusunda isteklendirilmelidir. Örneğin; pozitif geri bildirimler kişinin benlik saygısını ve özgüvenini artırırken, olumsuz geri bildirimler ise tam aksine bireyin özsaygısının ve motivasyonunun düşmesine sebep olabilir (Turan, 2018).

İzlenim yaratmak; Başka bireylerin kendileri hakkındaki izlenimlerini bilen bireylerin izlenimlerini yönetmeye başladıkları aksiyon evresidir (Yücel, 2013). En çok ergenlik ve genç erişkinlik zamanında etkili olan sosyal görünüş kaygısı, kişilerin devamlı takip edildiği fikri ile beden algısını etkilemektedir. Kendisi hakkında pozitif geri bildirim alan ergen ve gençlerde sosyal görünüş kaygısının daha az olduğu, çevresinden negatif geri bildirim alan ergen ve gençlerde ise yüksek düzeylere ulaştığı belirtilmektedir (Kıratlı, Ersöz ve Koçak, 2021).

İzlenim oluşturma hakkında yapılan araştırmalar, çoğu bireyin sınırlı bilgilere dayanarak başkalarının kişisel özellikleri üzerinde varsayımlarda bulunmaya çok istekli olduğunu göstermiştir. Kimi zaman bu varsayımlar ten rengi, yaş ve hatta saç rengi ve uzunluğuna dayalı olabilmektedir. Kişiler, toplumun arzuladığı izlenimi yaratmak ve pozitif geri dönüşler almak amacıyla estetik cerrahi, kilo alma/verme ya da vücut geliştirme gibi çeşitli davranışlarda bulunabilirler (Kavut ve Ertürk, 2021).

Yapılan araştırmalar bireylerin izlenimlerinin oluşmasını etkileyen değişkenlerden ilkinin kişinin benlik algısı olduğunu göstermektedir. İnsanların kendi inançları ve fikirleri, yaratmak arzuladıkları izlenimleri etkiler. Başka bir parametre ise kişilik özellikleridir. Kişilerin sahip olmak istedikleri ve istemedikleri bazı kişilik özellikleri vardır. Bireyler sahip olmak istedikleri özelliklere göre izlenimlerini oluşturmaya çabalarken, istemedikleri kişilik özelliklerinden kaçınmaktadırlar. Toplumsal roller, izlenimin meydana gelmesini etkileyen diğer bir parametredir. Toplumsal roller toplum tarafından kabul edilir ve insanların ne şekilde hareket etmesi gerektiği ortaya çıkar. Örneğin; anne, baba ve çocuk çekirdek ailede ayrı rollere sahiptir. Hepsinin farklı bir takım görev, sorumluluk, pozisyon ve fonksiyonları vardır. Bu farklılıklar bireyin bulunduğu yeri, aile içindeki rollerini ve davranış kalıplarını tanımlar (Tuncel ve Bahçecik, 2019).

İnsanların başka bireyler üzerinde pozitif bir izlenim yaratma uğraşlarının altında, kendilerini güvende hissetme arzusu yer almaktadır. Aksi halde sosyal görünüş kaygısı olan bireyler yeme bozuklukları yaşayabilmektedir. (Levinson ve ark., 2012).

2.2.4.2. Nesnelleştirme Teorisi

Nesneleştirme Teorisi, Fredrickson ve Roberts (1997) tarafından temelini feminizmden alan bir teori olarak ortaya atılmıştır. Feminist görüşe göre mevcut toplumsal düzen erkek egemendir ve kadınlar hak ettikleri eşitliği, düzene başkaldırarak kazanmalıdır. Nesneleştirme teorisi, kadınların günlük yaşantılarında sürekli olarak karşılaştıkları bir cinsiyetçilik biçimi olan cinsel nesneleştirmenin, kadınların hayatlarını nasıl etkilediğini ve bunun ne gibi sonuçlara sebep olduğunu açıklamayı amaçlar. Feminizme göre cinsel nesneleştirme; kişinin yalnızca tek bir bedenden veya beden parçalarının toplamından meydana geldiği görüşüdür (Şahin, 2020).

Nesneleştirmede kişilerin fiziksel koordinasyon, canlılık, güç, sağlık ve enerji düzeylerinden çok fiziksel özelliklerine, vücut ölçülerine, kilolarına ve libidolarına dikkat edilir. Teoride sosyal statü, etnik köken, yaş, cinsel tercih, fiziksel ve bireysel özellikler nesneleştirmeyi belirleyen faktörlerdir (Karakaş ve Balamir, 2021).

Calogero (2013) cinsel nesneleştirme meydana getiren davranışları; kadının vücuduna odaklanma, sokakta yürürken cinsel iltifatta bulunma, sözlü taciz veya ıslık çalma, izinsiz olarak fotoğraf çekme, filmlerde, müzik videolarında ve dergilerde cinselliği ön plana çıkararak kadın vücudunu teşhir etme ve cinsel şiddet olarak sıralamaktadır. Kadınlar, kitle iletişim araçları vasıtasıyla diğer kadınların cinsel nesneleştirilmesini görerek, kendileri de cinsel nesneleştirmeye maruz kalmaktadır. Kadınlar, fiziksel benliklerine yönelik bir izleyici/gözlemci bakış açısını içselleştirdiğinde, kendilerini içsel değil dışsal bir görüş açısından değerlendirmeye başlarlar. Bu, kendi vücutlarına yöneltilen nesnelleştirici görüşü içselleştirerek vücutlarını bakılan, değerlendirilen ve başkalarını memnun etmek için kullanılan bir obje olarak değerlendirmek anlamına gelir. Toplum, kadını "güzel", "zayıf" ve "çekici" olmaya zorlar ve dış görünüşüyle meşgul olmaya iter. Kadınlar istenilen standartlara ulaştıklarında daha kolay iş bulma, daha pozitif tavırlarla karşılaşma, toplumsal ve finansal olarak güçlenme gibi tecrübeler yaşamaktadırlar. Güzellik, kadınlar için yaşamın her alanında istediklerini elde etme gücüne dönüşmekte ve kadınlar bu gücü elde etmek için dış görünüşleriyle baş etmeye ve idealize edilmiş bir vücuda sahip olmaya çalışmaktadırlar (Aubrey, 2006). Nesnelleştirmenin negatif neticelerinden birisi de endişe. Sosyal görünüş kaygısı, kişilerin devamlı dış görünüşleriyle meşgul olmalarının ruhsal bir neticesi olarak

meydana gelmektedir. Sosyal görünüş kaygısı sebebiyle kendisini nesneleştiren bireylerde yeme bozuklukları, depresyon ve dismorfik bozukluklar görülebilmektedir (Tiggeman ve Kuring, 2004).

2.2.4.3. Psikanalitik Teori

Psikanalitik teori, Sigmund Freud'un düşünce ve çalışmalarından geliştirilmiştir. Kişinin hayatına etki eden negatif durumların kaynağının, kavrayış süreçleri ile bilinç dışı etkenler arasındaki bağlantılardan kaynaklandığı ifade edilmektedir (Güleç, 2016). Freud, topografik kuramda davranışın altında yatan sebepleri bilinç, önbilinç ve bilinçdışı olarak açıklar. Kişilerin doğuştan gelen güdülerinin ve psikoseksüel gelişim basamaklarının davranış ve kişilik oluşumuna katkı sağladığını belirtmektedir (Gençtan, 2020).

Freud, topografik modelin bazı ruhsal bozuklukların sebebinin açıklamak için yeterli olmasına rağmen, kişinin davranışını açıklamak için yeterli olmadığını düşündüğü için “Yapısal Model” ismini verdiği yeni bir model oluşturmaya çalışmıştır. Bu model id, ego ve süperego olarak meydana gelmektedir. İd; sürekli olarak isteklerle tatmin olmayı ve hazzı elde etmeye çalışır. Süperego; id'in dürtülerini sosyal kurallar ve normlarla bastırmaya çalışır. Egonun görevi ise id ile süperego arasındaki dengeyi sağlamaktır. Ego neden-sonuç analizi yapmalı, muhtemel davranış sonrası durumların ön değerlendirmesini yapmalı ve gerektiğinde alternatif yöntemler belirlemelidir (Freud, 2002).

Psikanalitik teoriye göre endişenin oluşmasındaki ana sebep id, ego ve süperego arasındaki uyumsuzluklardan kaynaklanmaktadır. Denge sağlanamadığında hastalıklar ortaya çıkar. Sosyal kaygıda süperego, çevrenin önemi ve aşırı tenkit için bir baskı mekanizması yaratır. Bu kaygı, bir durum veya obje ile bir araya geldiğinde sosyal kaygı bozukluğu meydana gelir (Atkinson ve Hilgard, 2014). Başka bir açıklamaya göre ise sosyal kaygının bir türü olan sosyal görünüş kaygısı, bireylerin bilinçdışı dikkat çekme arzusuna dayanmaktadır. İnsanlar, çevresindeki insanlardan olumlu geri bildirimler almak, toplumda iyi bir yere sahip olmak ve takdir edilmek için bilinçsiz bir motivasyona sahiptir. Bu nedenlerden ötürü istenilen hedeflere ulaşamayan kişilerin sosyal endişe yaşamaları ve dolayısıyla bilinçaltı karmaşası yaşamaları olası görünmektedir (Eldoğan, 2012).

2.2.4.4. Bilişsel Davranışçı Teori

Bireylerin olaylara yüklediği mana; duygu ve düşüncelerini tayin etmektedir (Çelebi ve Odacı, 2018). Bilişsel teori, kişinin düşünsel süreçlerini istençsiz düşüncelerle kavramlaştırır. Tanımlanmış otomatik düşünceler, zihnin akışında birden ortaya çıkan düşüncelerdir (Özcan ve Çelik, 2017) ve bu düşüncelerin altında ise kurallar ve inançlar yer almaktadır. Realist olmayan istençsiz fikirlerin yarattığı bilişsel çarpıtmalar, mantıksal, fonksiyonel ve realist düşüncelerle yeniden düzenlenirken duygu ve davranışların pozitif yönde değişmesi beklenir (Yazar ve Tolan, 2021).

Bilişsel-davranışçı teoriye göre bireyler tarafından pozitif değerlendirilmeye yüklenen anlam kaygının belirleyicisidir ve sosyal bir durumla karşı karşıya kalan birey, potansiyel izleyicinin beklentisine yönelik zihinsel bir norm oluşturarak kendisini bu kontekste değerlendirir (Özer ve Yalçın, 2020). Bilişsel-davranışçı teoriye göre Türkçapar (1999), sosyal kaygının koşullanma ve pekiştirme ile öğrenilen bir davranış olduğundan dem vurmakta ve koşullanmayı üç farklı şekilde ele almaktadır. Bunlardan ilki koşullanmadır. Davranış ve bu davranışın neticelerini tecrübe eden bireyde meydana gelen tesir pekiştirildikçe bu davranış öğrenilmiş olur. Dış görünümüyle barışık olmayan ve bu konuda olumsuz geri bildirimler alan kişilerin sosyal görünüş kaygılarının yüksek olması direkt şartlanma olarak açıklanabilir. Bu koşullanmalardan ikincisi ise gözlem yöntemidir. Birey, diğer bireylerin eylemlerini ve sonuçlarını gözlemleyerek bir davranış edinir. Dış görünümünden dolayı dalga geçilen ve aşağılanan bir kişiyi gözlemlemek, bireylerin sosyal görünüş kaygısını artırabilmektedir. Bu koşullanmalardan üçüncüsü ise bilgi aktarımıdır. Fiziksel görünüş ile ilgili yapılan bir konuşmadan sonra kişi kendi fiziksel görünüşü ile ilgili kaygı geliştirebilir (Türkçapar, 1999).

2.2.4.5. Sosyal Öğrenme Teorisi

Bandura'nın çalışmaları, insanların gözlem yoluyla öğrenme meyillerine ilişkin bilimsel bir çerçevenin elde edilmesinde önemli katkılar sağlamıştır. Teori; öğrenmenin toplumsal bir bağlamda etkileşim, gözlem ve taklit yoluyla gerçekleşen bir süreç olduğu önermesine dayanmaktadır. Sosyal öğrenme iki öğrenme süreci aracılığı ile gerçekleşir: ‘’edimsel koşullandırma’’, ‘’modelleme ve taklit.’’ Edimsel koşullandırmada pekiştirilen ve ödüllendirilen davranışların tekrarlanma ihtimalinin artacağı belirtilmektedir. Bilhassa toplumsal cinsiyet araştırmalarında kendi cinsiyetine uygun davranan çocukların ödül aldıklarında bu davranışı

yineledikleri, ceza aldıklarında ise zihinlerinde bu davranışı bastırdıkları gözlemlenmiştir. Benzer bir durum agresif davranışlar için de geçerlidir (Dökmen, 2009).

Modelleme ve taklit; gözlem yolu ile öğrenilen davranışları örnek alma ve taklit etme anlamına gelir (Bandura, 2006). Bandura, tüm olguları “modelleme” başlığı altında taklit, kazanım ve içselleştirme bağlamında değerlendirmektedir (Varol, 2014). Bandura, örnek alınan bireyin statüsünün öğrenme üzerinde etkisi olduğunu belirtmiştir. Örnek alınan birey, gözlemciden daha yüksek bir statüye sahipse yüksek seviyede taklit davranışı gerçekleşir, daha düşük bir statüye sahipse taklit davranışı gerçekleşmeyebilir. Statüler eşitse, davranışın neticesinin pozitif veya negatif olmasına bağlı olarak taklit davranışı gözlemlenir veya gözlemlenmez (Yavuz, 2014).

Sosyal öğrenme sürecinde; davranışın meydana gelmesinde ilgi, dikkat, akılda tutma, taklit etme ve güdüleme basamaklarının etkili olduğu vurgulanmaktadır (Şener ve Gökkaya, 2017). Sosyal öğrenme kuramına göre sosyal kaygının ortaya çıkmasındaki ana etken başka bireyleri taklit etmek ve onların fiziksel görünüşlerinin önemini belirtmektir. Günümüzde medyanın da etkisiyle dış görünüş oldukça önem kazanmış, sosyal kaygı sorunu bilhassa ergenler ve genç erişkinlerde yaygınlaşmıştır (Akarsu ve Demirpençe, 2022).

Bireylerin medya figürlerinin de katkısıyla, kendi fiziksel görünüşlerini başka bireylerle mukayese etmeye başladıklarında, vücutlarına yönelik fikir ve tutumlarının değiştiği gözlemlenmektedir. Medyadaki akranlar ve örnek alınan bireyler, beden imgesi standartları için bir kaynak görevi görürken bireyler, örnek aldıkları bireylerin davranışlarını uygulamak için egzersiz yaparak kilo almak veya kilo vermek gibi davranışlarda bulunmaktadır (VanVonderen ve Kinnally, 2012).

2.2.4.6. Varoluşçu Teori

Varoluşçu teori; insan varlığının anlamını ve kendini gerçekleştirmenin tüm ihtimallerini kapsar (Gül, 2014). Varoluşçu yaklaşıma göre endişe, insan varoluşunun temel kavramlarından biridir. Bireylerin varlıklarının geçici olduğunu fark etmeleri ve hiçlik olasılığı ile karşılaşmaları sonucu meydana gelen çatışma kaygıya yol açar (Deurzen ve Baker, 2017). Varoluş kaygıları evrenseldir (Yalom 2018); fakat yoğun endişe yaşandığında pek çok ruhsal rahatsızlık meydana gelebilmektedir. Kişilik özelliklerinin varoluşsal kaygı ile alakalı olduğu düşünüldüğünde benlik saygısı düşük olan bireylerde sosyal görünüş kaygısının daha fazla olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır (Gençöz ve Öncül, 2012).

Kişinin dış görünüşünden memnun olması varoluşsal kaygıya karşı koruyucu bir kalkan olurken, aynı zamanda ölüm ve diğer olumsuz yaşam gerçekleri karşısında kuvvetli ve huzurlu olmasına yardımcı olur. Benlik saygısının varoluşsal kaygıyı daha katlanılabilir duruma getirmedeki bu yararı, benlik saygısının insanlar için neden bu denli mühim olduğunu da açıklamaya yardımcı olur (Pyszczynski ve Kesebir, 2013).

2.3. Narsisizm

Narsisizm kavramı, Yunan mitolojisinde, sudaki yansımaları gördükten sonra kendine aşık olan ve tüm yaşamını asla ulaşamayacağı bu sevgiliyi izleyerek harcayan Narcissus'tan kaynaklanmaktadır. Mitolojiye göre; Narcissus, kendisine aşık olan sayısız genci hiçbir suçluluk duygusu duymaksızın reddeden, karşı konulamaz derecede yakışıklı, bir o kadar da inatçı ve kibirli biridir. Narcissus günün birinde su ihtiyacını gidermek için ırmağın kıyısına yanaştığında, ırmaktaki yansımaları görerek kendisine aşık olur. Geriye kalan ömrünü hiçbir zaman ulaşamayacağı aşkına özlem duyarak tamamlar. Bu çileden yalnızca ölecek kurtulabileceğini düşünen Narcissus, sonunda dayanamayıp göğsüne sapladığı hançerle yaşamını sonlandırır (Rataj, 2003).

Narcissus mitolojisinden yola çıkarak türetilen narsisizm kavramı genel olarak tıpkı Narcissus'un yaptığı gibi; kişinin kendisinden başka kimseyi beğenmemesi, kendisini olduğundan daha değerli görmesi ve kendisine aşık olması gibi anlamlara gelir. Bunların yanısıra narsisizm kavramı; kendini aşırı beğenme, bencillik, benmerkezcilik ve kendini başkalarından üstün görme gibi durumları da ifade etmektedir (Malkin, 2017).

Türk Dil Kurumu'na göre narsisizm; özseverlik olarak tanımlanmıştır. Özseverlik, kişinin kendi bedeni ve ruhuna karşı duyduğu hayranlık, narsistlik ve narsisizm olarak tanımlanmıştır (sozluk.gov.tr., Erişim tarihi: 27.07.2023). Psikolojik literatürde ise narsisizm; aşırı seviyede özsevgi, kendini normalden büyük görme ve benmerkezcilik kavramları ile özdeşleşmiştir (Budak, 2009).

2.3.1. Normal Narsisizm

Narsisizm, kuramcılar tarafından yıllarca farklı şekillerde ele alınırken bazı araştırmacılar narsisizm kavramının sadece patolojik kısmıyla, bazıları ise narsisizmin normal veya sağlıklı boyutta incelenmesi gerektiğini dile getirmiştir. Bireylerde gözlenen narsistik kişilik özellikleri her zaman olumsuzlukla sonuçlanmayabilir. İnsanlığın doğası gereği az

miktarda da olsa herkeste bu özelliklerin bulunabileceği, dolayısıyla bireyin ruh sağlığı üzerinde olumlu etkilerinin görülebileceği göz önüne alınarak bu özelliklerin normal narsisizm olarak tanımlanabileceği ifade edilmiştir (Rozenblatt, 2002; Foster, 2007).

Rozenblatt (2002) çalışmasında normal narsisizmi, bireyin kendisi ve çevresi ile uyumlu oluşu ve insanların kendisinden beklenenleri karşılama duygusunun varlığı şeklinde tanımlamıştır. Normal narsisizme sahip bireyde benliğe verilen değer yeterli ise diğer insanların eleştirileri karşısında özgüven ve özsaygısı derin bir şekilde etkilenmez. Bunun nedeni; çevresindeki insanların düşünceleri üzerinden yargılama yapmaması, kendi görüşlerine güvenmesi ve özgüvenin yeterli olmasıdır (Akhtar, 1989).

Bireyde narsisizme yoğunlaşıldığında normal gelişimsel sürecin gerçekleşebileceğini savunan Kohut (1971), bu süreçte sorunlar ve engeller varken sorunlu alanın çözülmesi halinde normal gelişimsel sürecin var olabileceğini ifade etmiştir. Normal ve sağlıklı kabul edilen narsisizmi Kernberg (1975) benliğin libidinal yatırımı olarak ifade etmiş, sağlıklı benliğin yalnızca libidinal yatırıma uğramasıyla var olabileceği görüşünü savunmuştur.

2.3.2. Patolojik Narsisizm

Bireyde kendini olduğundan büyük görme ve kendine saygı gibi durumlarla fazlaca ilgilenme, başkaları tarafından beğenilme arzusu ve başkalarına karşı empatiden yoksunluk özellikleri ile karakterizedir. Patolojik narsistik özelliklere sahip bireylerde çevresine karşı soğuk, mesafeli ve kibirli yaklaşımla birlikte kendilerine güvenen ve bunun kendilerine çekicilik kazandırdığını düşündüren tutumlar sergilenmektedir. Patolojik düzeyde narsistik kişilik özelliğine sahip kişilerde, çoğu zaman çevresindeki insanların duygu ve düşüncelerini anlama ve empati gösterme gözlenmemektedir (Kernberg, 1975).

Literatür incelendiğinde patolojik narsisizmin birey için bir kişilik bozukluğu olduğu anlaşılmaktadır. Bazı çalışmalarda patolojik narsisizm ve narsistik kişilik bozukluğu kavramlarının iç içe geçtiği gözlemlenmektedir. Fakat narsistik kişilik özelliği ile narsistik kişilik bozukluğun ayrıştırılması gerekmektedir. Bireyde net bir şekilde patolojik narsistik özellikler görülüyorsa, durum kendisi ve çevresi için rahatsız edici hale gelmişse narsistik kişilik bozukluğu şüphesi akıllara getirilmelidir (Ronningstam, 2005).

2.3.3. Narsisizmin Boyutları

Raskin ve Terry (1988), narsisizm kavramını yeniden tanımlarken yaptıkları araştırmalar sonucu narsisizm kavramına ait kişilik özelliklerini detaylı olarak incelemişlerdir. Yaptıkları araştırmalar neticesinde her bir boyutun aşağıdaki kavramlarla ilişkili olduğu sonucuna varmışlardır:

- **Otorite:** Hakimiyet, liderlik, iddiallık, özgüven, kritiklik.
- **Teşhircilik:** Heyecan arama, dürtüleri kontrol edememe, gösteriş merakı, dışa dönüklük.
- **Sömürücülük:** Uyumsuzluk, asilik, husumet, diğer insanlara ilgisizlik, hoşgörüsüzlük.
- **Hak İddia Etmek:** Güçlü olma, dominantlık, hırslılık, nezaketsizlik, otokontrol eksikliği, hoşgörü gösterememe, düşmanlık.
- **Kendi Kendine Yetme:** Bağımsız olma, öz güven, iddiallık, başarma ihtiyacı.
- **Üstün Olma:** Öz güven, pozisyon sığası, toplumsal varlık, narsistik şişkinlik.
- **Kibir:** Dış görünüş açısından güzel göründüğünü zannetmek, ayrıca diğer insanların kendisini bu şekilde gördüğünü sanmak.

Narsistik kişilik özelliğine sahip bireylerde her boyutun gelişmişilik düzeyi farklılık gösterir. Bunun sonucu olarak, sosyal hayatta ve çalışma hayatında değişik kişiliğe sahipmiş izlenimi yaratan ama narsistik özellikler sergileyen bireylerle karşılaşmak muhtemeldir. Bu sebeple, narsisizmin her boyutunu yakından incelemek, sosyal hayatta ve iş dünyasında narsistik kişiliği tanımlayan davranışların doğru biçimde algılanmasına ve narsisizmin daha iyi kavranmasına fayda sağlayacaktır.

2.3.3.1. Otorite

Otoriter kişilik özelliğine sahip bireyde genel olarak resmi otoriteye bağlı olmak, hoşgörüsüzlük, gelenekçilik, katılık, güvensizlik, çalışma hayatında astlara karşı tahammülsüzlük, üstlere karşı hürmet gösterme ve belirsizliğe tahammülsüzlük gibi özellikler bulunur (Budak, 2009). Narsistik kişiler, çevrelerinde bulunan insanların hayranlığını kazanmalarına izin verilen alanlarda aktif, tutarlı ve yaratıcıdırlar. Bu bireyler, sanayinin, akademinin ve sanatın önemli alanlarında lider ve üretken pozisyonlarda görülebilirken özünde çalışmalarının kendilerinin zannettiğinin aksine sığ olduğu göze çarpmaktadır. Umut vaat eden

dahiler olarak görülen bu kişilerin ileride sıradan bireyler oldukları ortaya çıktığında çevresindekileri şaşkırtmaları olasıdır (Kernberg, 2012).

Narsist kişiliğin otoriter yönü, çevresindeki insanlar üzerinde güç ve başarının oluşmasıdır. Güç boyutuna sahip narsist bireylerin sosyal ilişkileri incelendiğinde, bu kişilerin kendilerinden statü olarak yüksek insanlarla iletişime girdiklerinde onlara karşı daha az düşmanca tavır sergiledikleri görülmektedir (Baumeister ve Vohs, 2001). Statü olarak kendilerinden daha aşağıda olan insanlarla iletişimde daha kötüdürler. Bu ikili tutumlarının sebebi, otoriter narsistlerin kendilerinden daha iyi durumda olanları gördüklerinde, kendilerinin de o seviye ulaşabilmeyi amaçlamaları, buna bağlı olarak da olumlu tutum sergilediklerine bağlanmaktadır. Bu bireyler buldukları her ortamda otoritelerinin tanınacağını ve kabul edileceğini sanmaktadırlar. Bunun gerçekleşmesi için çevresindeki insanları etkilemeye çalışmakta ve farklı sosyal çevrelere uyum sağlamak için sosyal beceriler geliştirmektedirler (Atay, 2010).

2.3.3.2. Teşhircilik

Teşhircilik, sürekli ilgi odağı olma ve dikkatleri üzerine çekme olarak tanımlanmaktadır (Budak, 2009). Narsisizmin bu boyutunda kibir, dürtü kontrolünde güçlük ve dışa dönük uyarılma arayışı ön plandadır. Bu bireylerin iddialı, yüksek özgüvenli ve hoşgörülü oldukları, aynı zamanda başkalarına karşı kaba ve saygısızca tavırlar sergiledikleri görülmektedir. Narsist kişilikte kişisel çıkar, başarı, sınırsız güç, güzellik, savunmasız olmadığı düşüncesi ve kendi benzersizliğine aşırı vurgu yapması teşhirciliği seçmesinin başlıca nedenlerindedir. Bu eğilimlerin ileri boyutunda birey gerçeklikten kopmaktadır. Örneğin, çevresindeki insanları uygun kriterlere göre değerlendirirken kendisini sürekli olumlu olarak değerlendirmektedir (Atay, 2010).

Kendisine yoğun ilgi duyan narsist kişi, dış görünüşüne büyük önem verir ve çekiciliğini artırarak bunu bir eğlence unsuru haline getirir (Yaraman, 2003). Narsistik kişiler imajın her şey olduğunu düşünürler. Çünkü bu durum onların öz değerlerini korumaları için bir kalkan görevi görür. Temel kaygıları imajlarını korumakta ve kontrol etmektedir. Bu sebeple kendilerini sürekli sahnede sanmaktadırlar (Beck, 2008).

Narsistik kişiler sürekli başarıları ile övünürler, iletişim sırasında konuyu sürekli kendilerine getirir, bir şekilde öne çıkmaya çalışır ve abartılı hareketler yaparlar. Dış görünüşlerine odaklanırlar, statü göstergesi olarak maddi varlıklara büyük önem verir ve çevrelerinde bir hayran kitlesi oluşturmak için çaba sarf ederler. Twenge ve Campbell, narsistik

kişilerin kendilerine olan hayranlıklarına çok değer verdiklerini ve bunun için öz denetim stratejileri geliştirdiklerini belirtmektedir. Narsistik kişiler hayatını ve insan ilişkilerini en üst seviyeye çıkarmaya çabalamakta ve bu emeline ulaştıktan sonra bununla gurur duymakta, başarısız olması durumunda ise öfke dalgası yaşamaktadırlar (Twenge ve Campbell, 2010).

2.3.3.3. Sömürücülük

Narsistik kişiler, başka birinden doğrudan fayda sağlamak veya onu sömürmek yerine daha komplike süreçler izlemekte ve bunları davranışlarında göstermektedirler (Atay, 2010). Bu narsisizmin sağlıklı bir boyutudur ve diğer insanlara karşı düşmanlık, isyan, uyumsuzluk ilgi eksikliği ve toleranssızlık ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Raskin ve Terry, 1988). Erkeklerde sömürücü boyutun kadınlara nazaran daha sık görüldüğü söylenmektedir. Sosyal dominantlık gibi erkek davranışları daha tolere edilebilirken, kadınlar bu tür davranış sergilediklerinde daha az kabul görmektedirler (Morf ve Rhodewalt, 2001).

Kernberg'e göre narsistik kişiler, suçluluk duygusu duymadan çevresindeki insanları kontrol etme, sahiplenme ve sömürme haklarının olduğunu düşünmektedirler. Bunun için de riyakar bir tavır sergilemekten çekinilmemektedir (Kernberg, 2012). Kernberg, bu bireylerin çevresindeki insanları küçümseyebileceğini, sömürebileceğini, onlara saldırabileceğini ve onları kendilerine itaat etmeye zorlayabileceğini ifade etmektedir. Narsistik bireyler, bir kahramana veya çok başarılı bir kişiye hayranlık duymaktadırlar. Hayran oldukları kişi tarafından reddedilirse, nefret ve korku ile tepki vererek onları değersizleştirebilirler. Anlaşılabacağı üzere bu bireylerin hayran oldukları kişi ile aralarında gerçek bir ilişki yoktur (Kernberg, 2012).

2.3.3.4. Hak İddia Etmek

Narsistik kişiler, görünüm, sosyal statü, zeka ve yaratıcı yetenekler açısından herkesle aynı olmalarına rağmen kendilerini diğer insanlardan daha üstün görmektedirler (Twenge ve Campbell, 2010). Narsistik kişiler kendilerini özel bir pozisyonda gördükleri için diğer insanların kendilerine buna göre davranmaları gerektiğini düşünmektedirler. Örneğin, arzularının yerine getirilmesini isterler ve emelleri gerçekleşmezse öfkelenmektedirler. Kendilerinin önemli olduklarını düşündükleri için sıraya girmek istemezler ve başkalarının onların çok önemli gördüğü işlerinde kendilerine yardım etmeleri ve onlara saygı göstermesi

gerektiğine inanırlar. Ayrıca narsisit kişiler sahip oldukları şeyler için kıskanılmayı ve genellikle törenle karşılanmayı beklemektedirler (Köroğlu, 2015).

Hak iddia etme; sahiplenme, başkalarının sömürülmesi ve empati eksikliği ile ilişkilidir. Narsistik birey her şeyden yararlanmaya çalışır. Ön planda olma, başarı ve yetenekleri ile çevresini etkileme arzusu bu bireylerde güçlü bir duyguya neden olmaktadır. Özel olduklarını iddia ettikleri için başkaları için geçerli olan kurallar onlar için geçerli değildir. Narsistik bireyler eksiklik duygularını bastırmak için hak iddia etme davranışı sergiler ve ayrıcalıklı muamele görmek isterler. Güvensizlik ve eksikliklerini kontrol altına almak için kendi önemlerini abartma eğilimindedirler (Atay, 2010). Narsistik birey için güç ve kontrol, kişiyi savunmasızlık duygusundan korumakta ve olası aşağılanmalara karşı koruyucu bir kalkan görevi görmektedir (Lowen, 2013).

2.3.3.5. Kendi Kendine Yetme

Narsisit bireyde kendine yeterliliğin oluşması bir anlamda narsisizmin ortaya çıkışı ile yakından alakalı görülmektedir. Kernberg'e göre tehlikeli algıladığı dünyaya karşı çaresizlik duygularını kontrol edemeyen kişi, kimseye ihtiyacı olmayan, kusursuz ve ideal bir benlik imajı geliştirmektedir. Bu şekilde bağımsız, özgüveni yüksek, iddialı ve başarıya isteği duyan bir imgeyi temsil eden kendine yeterlilik gelişim göstermeye başlar (Raskin ve Terry, 1988).

Narsist kişiler kısmi olarak kendine yeterlilik iddialarına rağmen sürekli olarak başkaları tarafından onaylanmaya ve kendilerini güvende hissetmeye yoğun bir ihtiyaç duyarlar. Kişinin sevilmeye yönelik hissettiği bağımlı olma hali aslında bir kırılma hali temsil etmektedir. Bunu hazmedemeyen kişi narsistik savunma yöntemleri ile kendine yeterli olduğuna ilişkin bir yanılsama yaşamaktadır. Narsist kişi, kendi yarattığı bu kendine yeterlilik yanılsaması ile nesnelere yakın olma korkusunu yener ve her türlü içgüdüsel ihtiyacı reddeder hale gelir (Atay, 2010).

2.3.3.6. Üstün Olma

Narsist bireylerin özgüvenlerinin temel bileşenlerinden biri de üstünlük duygusudur. Bu durum, üstünlük boyutunu narsisizmin ana bileşenlerinden biri haline getirmektedir. Narsisit bireyin üstünlük yönü hassas benliği ile yakından ilişkilidir. Narsist bireyler motivasyon açısından diğer bireyler tarafından üstün olduğunun kabul edilmesine ihtiyaç duymaktadır. Üstünlük kurmak için hissettikleri bu doymak bilmeyen istek ve üstesinden gelmeye çalıştıkları

aşğılık duyguları onlar için üstünlükleri konusunda daima onay ve kabul kazanılmasını temel bir mesele haline getirmektedir (Atay, 2010).

Herkesten üstün olduğunu düşünen bu kişiler, ayrıcalıklı olduklarını düşünür ve bu şekilde davranırlar. Kendini eşsiz ve özel hissetme onları herkesten üstün olduğu fikrine götürür. Kendini beğenmişlik, diğer insanları küçümseme ve onları kendisinden aşağı görmenin herhangi bir sorun teşkil etmediği inancındadırlar (Koroğlu ve Bayraktar, 2014).

Lowen'e göre narsist kişilerin kendilerini üstün görme sebepleri şunlardır; her şeye gücüm yeter, her şeyi yapabilirim, her şeyi bilirim, tapılacak biriyim. Bu düşünceler ilahi var oluş hakkındadır. Narsist kişiler kendilerini tanrı gibi görmekte ve diğer insanların da kendilerini bu şekilde benimsemesini istemektedir (Lowen, 2013).

2.3.3.7. Kibir

Kibir boyutu, bireyin kendini dış görünüm olarak alımlı bulması ve diğer insanların da kendisini çekici bulduğuna inanması ile açıklanmaktadır (Raskin ve Terry, 1988). Bireyin kendisinde yer edinmiş eksiklik ve aşğılık hislerini kontrol etmek için benliğine yönelik hayalini kurduğu olumlu imaj olarak da tanımlanmaktadır. Kendini beğenme genellikle erken çocukluk döneminde ortaya çıkmaktadır. Ebeveynler bu dönemde çocuklarına yersiz iltifatlar ederek durumu daha da kötüleştirmektedirler (Atay, 2010).

DSM-V ölçütlerine göre, narsistik kişilik bozukluklarının tespiti için geçerli olan ölçütlerden biri de kendini beğenmedir. Narsist kişiler sürekli yeteneklerini abartırlar, başarılarını olduğundan daha fazla gösterirler ve genellikle kibirli görünürler (APA, 2013).

Kendini beğenen kişiler; kendilerinden memnuniyet duymak ve kendilerini beğenebilir hissetmek için alışılmışın üstünde ve eksiksiz görünmeye ihtiyaç duyarlar. Daima başkalarının sevgisini, ilgisini, beğenisini, hayranlığını, takdiri ve onayını elde etmeye çabalamaktadırlar. Başka insanlar tarafından aldıkları takdir ve kendi büyüklenmeci fantazileri dışında hayattan pek zevk almazlar. Kendilerini yalnızca idealize ettikleri kişinin onayını aldıklarında, diğer insanların hayranlığını kazandıklarında ve onların gözünde kusursuz göründüklerinde güven içinde ve mutlu hissederler. Bu durum gerçekleşmediğinde ise narsisit kişide bıkkınlık ve depresyon meydana gelmektedir (Timuroğlu, 2005).

2.3.4. Narsistik Kişilik Özellikleri

Emmons (1987) narsisizmin özelliklerini dört farklı boyutta ele almıştır. Bu boyutlar narsistik özelliklerin çevre ve diğerleri ile uyumlu olma derecesine göre belirlenmiştir. Söz konusu boyutlar; liderlik ve otorite, kendi ile ilgili olma hali ve kendine hayranlık duyma, büyülenmecilik ve son olarak sömürücülük şeklindedir. Bahsi geçen narsisizm özelliklerinden büyülenmecilik ve sömürücülük boyutu uyumsuz ya da patolojik bir durumu ifade ediyorken liderlik ve kendi ile ilgili olma hali uyumlu özellikler olarak değerlendirilmiştir. Bahsedildiği üzere narsisizmi iyi ya da kötü olarak ele almak yerine farklı boyutlarına odaklanmak gerekmektedir.

Kernberg (2012), narsistik kişilik özelliğine sahip bireylerin sürekli kendisinden bahsettiğini, diğer insanlar tarafından beğenilmeye ve hayranlık duyulmaya ihtiyaç duyduklarını, duygusal hayatlarının yüzeysel olduğunu ve başkaları tarafından gelen ilgi azaldığında kendilerini huzursuz hissettiklerini ifade etmiştir. Diğer bireylerle oluşturdukları ilişkide en sık kullandıkları savunma mekanizmalarının idealizasyon ve değersizleştirme olduğunu belirtmiş, ilişkide insanları sömürme, onları küçük görme, diğer insanların hareketlerini denetleme gibi davranış ve düşüncelere sahip olduklarını, samimi ve özgüvenli görünüşlerinin aksine soğuk, katı ve acımasız bir yaklaşım sergilediklerini ifade etmiştir. Narsistik kişilik özelliğine sahip bireylerin kullanmış olduğu savunma mekanizmalarının en belirgin olanları; idealizasyon, mükemmelliyetçilik ve değersizleştirme olmakla birlikte idealizasyon mekanizmasının işleyişi zıt şekilde gerçekleşmektedir. Yani kişi başkasını idealize ettiği noktada kendini değersizleştirecek ya da kendisini idealize ettiğinde karşıdaki kişiye tepeden bakma eğilimi sergileyecektir (İnan, 2015). Bununla beraber narsistik kişilik özelliğine sahip bireylerin sahip olmak istedikleri herhangi bir şeyin başkasında olduğunu görmeleri halinde kendisine yönelik olumsuz duyguları önlemek adına diğer nesnelere karşı yoğun bir kıskançlık duygusu geliştirdiklerini açıklamıştır.

Bunlara ek olarak Kernberg (2015), narsistik kişilik özelliğine sahip bireylerin diğerleri ile olan ilişkisinde ötekine ilişkin özellikleri değersizleştirip kişinin kendine yönelik ideal ve gerçek benlik imgelerinin birleştirildiğini belirtmiştir. Böylece kişi, nesnelere karşı gerçekleştirdiği bağımlılık duygusundan kurtulabilmek için kendisi ile özdeşleşip kaynaşmış gerçek benlik ve ideal benlik sonucu şişmiş bir benlik algısı geliştirecektir. Nesnelere değersizleştirilmesi, kişinin kendisine yönelik değersizlik duygusunun yansıtılması olarak değerlendirilmekte ve aslında bu durum içi boşalan bir benliğin yansıması olarak görülmektedir.

Narsistik durumların farklılıklar gösterebilmesine rağmen tüm narsistik kişilik özelliklerinden bazıları; duygusal yetersizlik, zayıflık, utanç, aşağı olma duygusu veya korkusudur (McWilliams, 2013). Narsistik kişilik özelliğine sahip bireylerin utanç duygusu hatalı olmakla ilişkilendirilirken içsel yetersizliği zayıflık ve aşağı olmayla eş gören düşünce yapısı kıskançlık duygusu ile ilişkilendirilmektedir. Kıskançlık duygusu, bireyin kendine yönelik yargılayıcı tutumun bir sonucu olmakla birlikte, istediği özelliğe sahip öteki için yargılayıcı ve küçümseyici bir tutumla karşı tarafa zarar vermek amaçlanmaktadır (McWilliams, 2013).

Ozan ve arkadaşları (2008), narsisizmi en iyi şekilde tanımlayacak iki kavramın varlık ve hiçlik olduğunu ileri sürmüşlerdir. Narsisizmin bütün çeşitlerinde bireylerin kendilerine yönelik gerçeklik algısı görünen büyüklenmeci sahte kimliği ve görünmeyen değersizleştirilmiş gerçek kimliği bölünmüş gibidir; başkaları tarafından görünen benlik imgesinin altında başarısız ve değersiz hisseden gerçek benlik yatmaktadır. Tüm bunlara ek olarak, narsistik kişilerin yalnızca iç dünyalarında hayal ettikleri tutarlı ve dengeli ilişkinin kurulabildiğini savunmuş ve bu sebeple yalnız hissetmelerine rağmen başkasına ihtiyaç duymadan hayal dünyasına çekildiklerini vurgulamışlardır. Narsistik kişilik özelliğine sahip bireylerin öteki ile kurduğu bu ilişki insanları sadece birer doyum kaynağı olarak görmesine karşın kendisini hem ulaşılmaz biri gibi gösterecek hem de kendisini göstermeye dair ihtiyaç duyacaktır. Kendini gösterme ihtiyacı giderilmediği takdirde ise narsistik kişi kendisini değersiz hissedecektir. Son olarak, narsistik kişilik özelliğine sahip bireylerin öteki ile kurduğu ilişkideki tavrı çoğunlukla tepkisizlik ve geri çekilme olarak gözlenmektedir (Ozan ve arkadaşları, 2008).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, koruyucu toplum ruh sağlığı hizmetleri kapsamında gebelerin narsistik kişilik özellikleri, sosyal görünüş kaygısı ve ilişkili faktörleri belirlemektir.

3.2. Araştırmanın Tipi

Bu araştırma tanımlayıcı – kesitsel bir çalışmadır.

3.3. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma, Aydın Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'ndeki Kadın Doğum Polikliniklerinde Eylül 2022 - Temmuz 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

3.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, son bir yıl içerisinde, Aydın Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesine başvuran 10196 gebe oluşturmuştur. Örneklemi ise, evren belli olduğu durumda örneklem hesaplama formülüne göre hesaplanan 370 gebe oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğüne karar verilirken; evrendeki birey sayısının bilindiği zaman kullanılan formülden yararlanılmıştır.

$$Z^2 \pi (1 - \pi) N$$

$$n = \frac{Z^2 \pi (1 - \pi) N}{Z^2 \pi (1 - \pi) + (p - \pi)^2 (N - 1)}$$

$$Z: 1.96$$

$$\pi: 0.50$$

$$p - \pi : 0.05$$

$$N: 1037$$

$$(1.96)^2 \cdot 0.50(1-0.50) \cdot 10196$$

$$n = \frac{(1.96)^2 \cdot 0.50(1-0.50) \cdot 10196}{(1.96)^2 \cdot 0.50(1-0.50) + (0.05)^2 (10196 - 1)}$$

$$(1.96)^2 \cdot 0.50 (1-0.50) + (0.05)^2 \cdot (10196-1)$$
$$n = 3,8416 \cdot 0,25 \cdot 10196$$
$$0,96 + 25,4875$$
$$n = 370$$

3.5. Araştırmaya Alınma Kriterleri

- Eylül 2022 - Temmuz 2023 tarihleri arasında Aydın KDCH Hastanesine başvurmak,
- 18 yaş ve üzeri olmak,
- Araştırmanın yönergesini takip edebilecek zihinsel kapasiteye sahip olmak,
- Türkçe konuşup anlaşabilmek,
- Araştırmaya katılmaya istekli olmak.

3.6. Araştırmadan Dışlanma Kriterleri

- Anketlerin eksik doldurulması,
- Tanı alınan psikiyatrik hastalığı olmak,
- Çalışma kriterlerinden herhangi birini karşılamamasıdır.

3.7. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri Demografik Sorular, Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ) ve Narsistik Kişilik Envanteri'nden oluşan *ANKET* formu ile toplanmıştır.

Sosyodemografik Özelliklere İlişkin Soru Formu: Gebelerin sosyodemografik özelliklerini içeren 23 sorudan oluşan bir formdur.

Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ): Hart ve arkadaşları (2008) tarafından bireylerin sosyal görünüş kaygılarını ölçmek için geliştirilmiştir. Türkiye için geçerlik ve güvenilirlik çalışması Doğan (2009) tarafından yapılmıştır. Ölçekte 16 madde bulunmaktadır. 5'li Likert tipi bir ölçektir. Ölçekte puanların yüksek olması, benlik saygısındaki düşmenin göstergesi olarak değerlendirilmektedir. (1) Hiç Uygun Değil, (5) Tamamen Uygun şeklinde bir cevaplama anahtarına sahiptir. Ölçeğin 1. maddesi tersten kodlanmaktadır. Ölçekten alınabilen maksimum puan 80, minimum puan ise 16 puandır. Tek boyutlu olarak sosyal

görünüş kaygısını ölçen SGKÖ'den alınan yüksek puanlar görünüş kaygısının yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Geçerlik: Gerek açımlayıcı gerekse doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ölçeğin yapı geçerliği açısından özgün formuyla paralel olduğunu göstermiştir.

Güvenirlik: SGKÖ için Cronbach alpha iç tutarlık katsayısı .93, test tekrar-test güvenilirlik katsayısı .85 ve test yarılama yöntemiyle hesaplanan güvenilirlik katsayısı .88 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe formunun madde-toplam korelasyon katsayılarının .32 ile .82 arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçek izni alınmıştır.

Narsistik Kişilik Envanteri: Kişilerin narsistik kişilik belirti seviyesini tespit etmek maksadıyla Raskin ve Hall (1979) tarafından geliştirilmiştir. Atay (2009) tarafından Türkçeye çevrilerek güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları yapılmıştır. Ölçek kişilik özelliğine uygun olanın işaretlenmesi istenen 16 maddeden meydana gelmektedir. Elde edilen toplam puanın (0 ile 16 arasında) yüksekliği narsistik kişiliğin yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Geçerlik: Yapı geçerliliğine yönelik temel bileşenler (principal component analysis) üzerinden açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır.

Güvenirlik: Örneklem üzerinde uygulanan envanterin güvenilirliği 0,627 olarak belirlenmiştir. Ölçek izni alınmıştır.

3.8. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmaya başlamadan önce, araştırmanın etik uygunluğu için Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik onayı alınmıştır. Araştırmanın yapıldığı T.C. Sağlık Bakanlığı, Aydın Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'nden kurum izni alınmıştır. Ayrıca çalışma içeriğine dahil edilecek gebelere çalışma öncesinde çalışmanın amacı, konusu ve çalışmadan elde edilecek faydalar gibi konularda bilgi verilmiş ve bilgilendirilmiş gönüllü onam formu doldurmaları istenmiştir.

3.9. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 26.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin tanımlayıcı istatistiklerinde ortalama, standart sapma, medyan, en düşük, en yüksek, frekans ve oran değerleri kullanılmıştır. Değişkenlerin dağılımı Kolmogorov Smirnov test ile değerlendirilmiş olup

normal dağılım gösterdikleri belirlenmiştir. Değişkenler bağımsız t testi ve Anova testi kullanılarak analiz edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişki ve ilişkinin gücünü belirlemek için Spearman korelasyon ve lineer regresyon analizleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Ölçekler	Cronbach Alfa değeri
Narsistik Kişilik Envanteri (NKE)	0,735
Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ)	0,928

3.10. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Aydın Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi'nde kadın doğum polikliniklerine başvuran gebelerle sınırlıdır. Araştırma sonuçları genellenemez.

4. BULGULAR

Bu bölümde; gebelerde narsistik kişilik özellikleri ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan araştırmanın bulguları yer almaktadır.

Tablo 1. Gebelerin Bazı Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı (n:370)

Sosyodemografik Özellikler	n	%
Yaş		
18-24	98	26,5
25-34	210	56,8
35 ve üzeri	62	16,8
Medeni durum		
Evli	370	100
Bekar	0	0
Evlilik süresi		
0-4 yıl arası	229	61,9
5-9 yıl arası	97	26,2
10 yıl ve üzeri	44	11,9
Sosyal güvence		
SGK	300	81,1
Özel sigorta	17	4,6
Yok	53	14,3
Öğrenim durumu		
İlkokul	34	9,2
Ortaöğretim	70	18,9
Lise	93	25,1
Lisans ve üstü	173	46,8
Çalışma durumu		
Çalışıyor	148	40,0
Çalışmıyor	222	60,0
Meslek		
Ev hanımı	225	60,8
Sağlık çalışanı	42	11,4
Öğretmen	25	6,8
Mühendis	7	1,9
Memur	11	3,0
Mimar	1	0,3
Özel sektör	19	5,1
İşçi	26	7,0
Teknisyen / Tekniker	1	0,3
Serbest meslek	11	3,0
İşletmeci	2	0,5

Araştırmaya katılan gebelerin sosyodemografik özellikleri Tablo 1’de incelenmiştir. Katılımcıların %26,5’i 18-24 yaş aralığında, yarısından fazlası (%56,8) 25-34 yaş aralığında, %16,8’i 35 yaş ve üzerindedir. Katılımcıların tamamı evlidir. Araştırmaya katılanların büyük bir bölümünün (%81,1’i) sosyal güvencesi SGK, %4,6’sı özel sigorta, %14,3’ünün ise sosyal güvencesi yoktur. Gebelerin %9,2’si ilkokul mezunu, %18,9’u ortaöğretim mezunu, %25,1’i lise mezunu, %46,8’i ise lisans ve üzeri mezuniyete sahiptir. Katılımcılardan yarısından fazlası (%60) herhangi bir işte çalışmamaktadır. Gebelerin yarısından fazlası (%60,8) ev hanımı, %11,4’ü sağlık çalışanı, %6,8’i öğretmen, %7’si işçi olup kalan kısmı memur, mühendis, serbest meslek ve diğer meslek gruplarındandır. Araştırmaya katılanlardan %15,7’sinin geliri giderinden fazla, %42,4’ünün geliri giderine eşit, %41,9’unun geliri giderden azdır.

Katılımcılardan büyük bir bölümü (%86,8) çekirdek aile yapısında, %13,2’si geniş aile yapısındadır. Gebelerin tamamına yakınında (%92,2) kronik bir hastalık bildirilmezken, %3,8’inde diyabet görülmüş kalan kısmını ise sırasıyla astım, hipertansiyon ve diğer kronik rahatsızlıklar izlemiştir.

Tablo 2. Gebeliğe İlişkin Bazı Özelliklerinin Dağılımı (n:370)

Gebeliğe İlişkin Bazı Özellikler	n	%
Gebeliğin planlı olma durumu		
Evet	295	79,7
Hayır	75	20,3
Gebeliğe karar veren kişi		
Eşi	45	12,2
Kendisi	27	7,3
Eşi ile ortak	298	80,5
Gebelik için tedavi alma durumu		
Tedavi almış	27	7,3
Tedavi almamış	343	92,7
Düşük durumu		
Evet	74	20,0
Hayır	296	80,0
Gebelik süresi		
1-3 ay	103	27,8
4-6 ay	101	27,3
7-9 ay	166	44,9
Gebelikte alınan kilo		
5 kg ve altında	129	34,9
6-15kg arasında	208	56,2
16 kg ve üzeri	33	8,9
Gebelikte riskli durum		
Var	83	22,4
Yok	287	77,6

Araştırmaya katılan annelerin gebeliğe ilişkin bazı özellikleri Tablo 2’de incelenmiştir. Katılımcıların %79,7’si gebeliği önceden planlamıştır, %80,5’i eşi ile ortak karar verirken, %12,2’si eşinin, %7,3’ünün kendi kararı ile gebeliğe karar verdiği görülmüştür. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%92,7) çocuk sahibi olmak için tedaviye gerek duymamış, %7,3’ünün ise tedavi ile gebelik yaşadığı belirlenmiştir. Gebelerin büyük bölümünün (%80) daha önce düşük yaşamadığı, %20’sinin ise daha önce düşük yaptığı belirlenmiştir. Katılımcıların %27,8’i gebeliğinin 1-3 ay, %27,3’ü 4-6 ay, %44,9’u ise 7-9 ay aralığındadır. Gebelerin %34,9’u bu dönemde 5 kg ve altında, %56,2’si 6-15 kg arasında, %8,9 gibi küçük bir bölümü ise 16 kg ve üzerinde kilo almıştır. Gebelerin büyük bölümü (%80) gebelikte herhangi bir riskli durum yaşamazken, %20’sinin riskli durumlarla karşılaştığı belirlenmiştir.

Tablo 3. Gebelik Sürecine İlişkin Bazı Özelliklerinin Dağılımı (n:370)

Gebelik Sürecine İlişkin Bazı Özellikler	n	%
Kendisini nasıl değerlendirdiği		
Güzel	190	51,4
Çirkin	15	4,1
Ne güzel ne çirkin	165	44,6
Kendini neye benzettiği		
Cevap yok	253	68,4
Ünlü birine	13	3,5
Bir nesneye	30	8,1
Çiçeğe	24	6,5
Başka tür bir canlıya	35	9,5
Saç teline	1	0,3
Suya	1	0,3
Hayali karaktere	13	3,5
Başkalarının kendi fiziksel görüntüsü hakkındaki düşüncesi		
Kilo aldığım	69	18,6
Gebeliğimin belli olmadığı	26	7,0
Gebeliğin güzelleştirdiği	116	31,4
Hiçbir şey	128	34,6
Fazla kilo almadığım	30	8,1
Yüzümün çirkinleştiği	1	0,3
Eşin gebeliğe tutumu		
Olumlu	362	97,8
Olumsuz	8	2,2
Gebelikte fotoğraf çekme durumu		
Evet	244	65,9
Hayır	126	34,1
Gebelikte fotoğraf paylaşma durumu		
Evet	128	34,6
Hayır	242	65,4

Araştırmaya katılan annelerin gebelik süreçlerine ilişkin bazı özellikleri Tablo 3’de incelenmiştir. Katılımcıların yarısından fazlasının (%51,4) aynaya baktığında kendini güzel bulduğu, çok küçük bir bölümünün (%4,1) çirkin bulduğu ve %44,6’lık bir bölümünün ise ne güzel ne de çirkin bulmadığı görülmüştür. Bir benzetme yapmaları gerekirse kendilerini ünlü birine benzetenlerin oranı %3,5 iken, bir nesneye benzetenlerin %8,1, çiçeğe benzetenlerin %6,5, başka tür bir canlıya benzetenlerin %9,5, hayali bir karaktere benzetenlerin %3,5, saç teline benzeyenlerin %0,3, suya benzeyenlerin %0,3 ve herhangi bir benzetme yapmayanların oranı %68,4 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların %18,6’sının gebelikteki görünüşleri hakkında başkalarından gelen yorumlar kilo aldıkları yönünde iken, %7,0’sinin gebeliğinin belli olmadığı yönünde, %31,4’ünün gebeliğin güzelleştirdiği yönünde, %8,1’inin fazla kilo almadığı yönünde, %0,3’ünün yüzünün çirkinleştiği yönündedir. Gebelerin %34,6’sı ise başkalarının onun görünümünü konusunda hiçbir şey düşünmediği belirlenmiştir. Gebelerin çoğunluğunun (%97,8) eşin gebeliğe karşı tutumu olumlu iken %2,2’sinin olumsuzdur. Katılımcı gebelerden %65,9’unun gebelikte fotoğraf çekilmiş olduğu, %34,1’inin fotoğraf çekimi yapmamış olduğu görülmüştür. Gebelerin %34,6’ı bu fotoğraflarla paylaşım yaparken, %65,4’ünün fotoğraf paylaşmamış olduğu bulunmuştur.

Tablo 4. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Puan Ortalamasının Dağılımı

Ölçekler	Ort	ss	Min	Maks
Narsistik Kişilik Envanteri (NKE)	5,55	3,25	0	15
Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ)	33,26	12,10	16	74

Araştırmada kullanılan ölçeklerin puan ortalamasının dağılımı Tablo 4’te verilmiştir. Gebelerin Narsistik Kişilik Envanteri (NKE) puan ortalaması $5,55 \pm 3,25$ (min:0-maks:15) ve Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGAÖ) puan ortalaması $33,26 \pm 12,10$ (min:16-maks:74) olarak belirlenmiştir.

Tablo 5. Ölçekler Arasındaki Korelasyon

Ölçekler		Narsistik Kişilik Envanteri (NKE)
Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ)	r_s	-0,021
	p	0,685

r_s : Spearman Korelasyon; $p < 0,01$

Araştırmada ölçekler arasındaki korelasyon Tablo 5'te incelenmiştir. Gebelerin NKE ile SGKÖ puan ortalaması arasında bir ilişki olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$)

Tablo 6. Gebelerin Bazı Sosyodemografik Özelliklerine Göre Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Değişkenler	NKE		SGKÖ	
	Ort	ss	Ort	ss
Yaş				
18-24	5,54	3,01	33,83	11,12
25-34	5,62	3,19	32,48	11,51
35 ve üzeri	5,27	3,81	35,01	15,15
F/p	0,282/0,754		1,200/0,302	
Evlilik süresi				
0-4 yıl arası ¹	5,52	3,19	33,42	11,61
5-9 yıl arası ²	5,71	3,34	30,50	10,32
10 yıl ve üzeri ³	5,29	3,41	38,52	16,06
F/p	0,259/0,772		6,906/0,001* 3>1,2	
Sosyal güvence				
SGK ¹	5,49	3,25	32,82	11,63
Özel sigorta ²	6,64	2,54	30,94	10,62
Yok ³	5,49	3,42	36,49	14,60
F/p	1,019/0,362		2,410/0,091	
Öğrenim durumu				
İlkokul ¹	6,14	3,20	39,35	12,85
Ortaöğretim ²	5,92	3,25	35,72	12,43
Lise ³	5,45	3,68	34,26	12,98
Üniversite ve üstü ⁴	5,32	3,01	30,53	10,60
F/p	1,003/0,392		7,348/0,001* 1>2,3,4	
Çalışma durumu				
Çalışıyor	5,60	3,26	32,00	11,28
Çalışmıyor	5,50	3,25	34,10	12,57
t/p	0,267/0,790		-1,645/0,101	
Aylık gelir durumu				
Gelirim giderimden fazla ¹	5,98	3,39	30,67	10,44
Gelirim giderime eşit ²	5,42	3,26	32,02	12,78
Gelirim giderimden az ³	5,50	3,19	35,49	11,66
F/p	0,647/0,524		4,873/0,008* 3>2>1	
Aile yapısı				
Çekirdek aile	5,67	3,28	32,84	11,94
Geniş aile	4,69	2,98	36,04	12,87
t/p	1,974/0,049*		-1,728/0,085	

Gebelik sayısı				
İlk çocuk ¹	5,45	3,11	32,73	11,56
İkinci çocuk ²	5,94	3,52	32,39	11,87
Üçüncü çocuk ³	5,02	2,86	35,37	13,37
4 ve üzeri ⁴	5,35	3,86	39,65	14,48
F/p	0,965/0,409		2,657/0,048* 4>1,2,3	

t:Independent t test, F: One way Anova, Bonferonni testi, $p<0,05$; $p<0,001$

Gebelerin bazı sosyodemografik özelliklerine göre ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 6’da incelenmiştir.

Gebelerin yaş, evlilik süresi, sosyal güvence, öğrenim durumu, çalışma durumu, aylık gelir durumunu, gebelik sayısı değişkenleri ile Narsistik Kişilik Envanteri (NKE) puan ortalamaları arasında fark yoktur ($p>0,05$) (Tablo 6). Öte yandan çekirdek aile yapısında olan gebelerin geniş aile yapısında olan gebelere göre NKE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p=0,049$) (Tablo 6).

Gebelerin yaş, sosyal güvence, çalışma durumu, aile yapısı değişkenleri ile Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ) puan ortalamaları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$) (Tablo 6).

Gebelerin evlilik süresine göre SGKÖ puan ortalamaları incelendiğinde; 10 yıl ve üzerinde evli olanların SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,01$; $3>1,2$) (Tablo 6).

Gebelerin öğrenim durumuna göre SGKÖ puan ortalamaları incelendiğinde; ilkokul mezunu olan gebelerin SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,01$; $1>2,3,4$) (Tablo 6).

Gebelerin aylık gelir durumlarına göre SGKÖ puan ortalamalarına bakıldığında; geliri gider durumu arttıkça SGKÖ puan ortalamalarının düştüğü belirlenmiştir ($p<0,01$; $3>2>1$) (Tablo 6).

Gebelerin toplam gebe kalma sayılarına bakıldığında; dört ve daha fazla gebelik sayısı olduğunu belirtenlerin SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$; $4>1,2,3$) (Tablo 6).

Tablo 7. Gebeliğe İlişkin Bazı Özelliklerine Göre Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırması

Değişkenler	NKE		SGKÖ	
	Ort	ss	Ort	ss
Gebeliğin planlı olma durumu				
Evet	5,51	3,16	32,66	11,73
Hayır	5,66	3,62	35,61	13,29
t/p	-0,359/0,720		-1,888/0,060	
Gebeliğe karar veren kişi				
Eşi	5,57	3,25	34,97	12,31
Kendisi	5,66	3,66	32,59	12,21
Eşi ile ortak	5,53	3,22	33,06	12,08
F/p	0,024/0,976		0,531/0,589	
Gebelik için tedavi durumu				
Evet	6,14	3,25	35,37	14,32
Hayır	5,49	3,25	33,09	11,92
t/p	0,998/0,319		0,939/0,349	
Düşük durumu				
Evet	5,64	2,72	32,45	12,48
Hayır	5,52	3,38	33,46	12,01
t/p	0,303/0,762		-0,639/0,523	
Gebelik süresi				
1-3 ay ¹	5,84	3,25	32,15	11,20
4-6 ay ²	6,05	3,63	34,15	12,17
7-9 ay ³	5,04	2,94	33,09	12,57
F/p	3,680/0,026* 2>1,3		1,133/0,323	
Alınan kilo				
5 kg ve altında	5,67	3,33	32,56	11,08
6-15kg arasında	5,55	3,24	33,61	12,38
16 kg ve üzeri	4,96	3,03	33,78	14,23
F/p	0,617/0,540		0,332/0,718	
Gebelikte riskli durum				
Var	5,18	2,86	33,19	13,34
Yok	5,65	3,35	33,28	11,74
t/p	-1,161/0,247		-0,062/0,954	

t:Independent t test, F: One way Anova, Bonferonni testi, p<0,05; p<0,001

Gebelerin gebeliğe ilişkin bazı sosyodemografik özelliklerine göre ölçek puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 7’de verilmiştir.

Katılımcıların gebeliğinin planlı olması, gebeliğe karar veren kişi, gebelik için tedavi, düşük durumu, alınan kilo ve gebelikte riskli durum olma değişkenleri ile Narsistik Kişilik

Envanteri (NKE) puan ortalamaları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsızdır ($p>0,05$) (Tablo 7).

Öte yandan katılımcıların gebelik ayına göre NKE puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Farkın 4-6 aylık gebelik döneminde olan gebelerden kaynaklandığı saptanmıştır ($2>1,3$) (Tablo 7).

Katılımcıların gebeliğinin planlı olması, gebeliğe karar veren kişi, gebelik için tedavi, düşük durumu, gebelik ayı, alınan kilo ve gebelikte riskli durum olma değişkenleri ile Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ) puan ortalamaları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsızdır ($p>0,05$) (Tablo 7).

Tablo 8. Gebelik Sürecine İlişkin Bazı Özelliklerine Göre Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırması

Değişkenler	NKE		SGKÖ	
	Ort	ss	Ort	ss
Kendini nasıl gördüğü				
Güzel ¹	5,86	3,33	31,78	11,87
Çirkin ²	5,93	4,06	33,80	12,70
Ne güzel ne çirkin ³	5,13	3,05	34,91	12,17
F/p	2,340/0,980		2,992/0,051* 3>1	
Eşin gebeliğe tutumu				
Olumlu	5,58	3,24	33,18	12,12
Olumsuz	3,87	3,60	37,00	11,21
t/p	1,469/0,143		-0,882/0,378	
Gebelikte fotoğraf çekimi				
Evet	5,40	3,18	31,66	11,19
Hayır	5,81	3,38	36,36	13,20
t/p	-1,153/0,250		-3,597/0,001*	
Gebelikte fotoğraf paylaşma				
Evet	6,13	3,25	31,78	11,75
Hayır	5,23	3,22	34,04	12,23
t/p	2,539/0,012*		-1,710/0,088	

t:Independent t test, F: One way Anova, Bonferonni testi, $p<0,05$; $p<0,001$

Gebelik sürecine ilişkin bazı özelliklerine göre ölçek puan ortalamalarının karşılaştırması Tablo 8’de verilmiştir.

Gebelerin kendini nasıl gördüğü, eşin gebeliğe tutumu ve gebelikte fotoğraf çekimi değişkenleri ile Narsistik Kişilik Envanteri (NKE) puan ortalamaları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsızdır ($p>0,05$) (Tablo 8). Öte yandan gebelik döneminde fotoğraf paylaşan gebelerin paylaşmayanlara göre NKE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). (Tablo 8).

Öte yandan gebenin kendini nasıl gördüğü değişkeni ile SGKÖ puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde; kendini “ne güzel ne çirkin” diye ifade edenlerin “güzel” olarak ifade edenlere göre SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$; $3>1$) (Tablo 8).

Gebelik döneminde fotoğraf çekimi yaptıran gebelerin yaptırmayanlara göre SGKÖ puan ortalamalarının daha düşük olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$) (Tablo 8).

5. TARTIŞMA

Bu bölümde gebelerde narsistik kişilik özellikleri, sosyal görünüş kaygısı ve ilişkili faktörleri tespit etmek amacıyla yapılan araştırmada elde edilen veriler literatür eşliğinde tartışılmıştır.

5.1. Narsistik Kişilik Özellikleri ile Sosyal Görünüş Kaygısı Değişkenleri Arasındaki Korelasyonun Değerlendirilmesine Yönelik Bulguların Tartışılması

Çalışmamızda ölçekler arasındaki bağıntı incelenmiştir. Gebelerin Narsistik Kişilik Envanteri ile Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği puan ortalaması arasında bir ilişki olmadığı saptanmıştır (Tablo 5). Açıkça ifade etmek gerekirse; gebelerin narsistik kişilik özelliklerinin sosyal görünüş kaygısı düzeyini etkilemediği saptanmıştır.

Literatür incelendiğinde çalışma bulgularından farklı sonuçlara ulaşan bir çalışma yer almaktadır. Çelikel'in (2019) narsistik kişilik özelliğinin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı ile arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmada narsistik kişilik ölçek puanı ile sosyal görünüş kaygısı puanları arasında olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Narsistik kişilik özellik puanı yüksek olan katılımcıların sosyal görünüş kaygısı da yüksek bulunmuştur.

5.2. Gebelerin Bazı Sosyodemografik Özelliklerine Göre Narsistik Kişilik Envanteri Puan Ortalamalarının Tartışılması

Çalışmamızda gebelerin yaş, evlilik süresi, sosyal güvence, öğrenim durumu, çalışma durumu, aylık gelir durumunu, gebelik sayısı değişkenleri ile Narsistik Kişilik Envanteri (NKE) puan ortalamaları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$) (Tablo 6). Yani; gebelerin yaş, evlilik süresi, sosyal güvence, öğrenim durumu, çalışma durumu, aylık gelir durumunu ve gebelik sayısı değişkenleri narsistik kişilik özelliklerini etkilememiştir.

Literatür incelendiğinde çalışma bulgularına benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar yer almaktadır. Çelikel'in (2019) narsistik kişilik özelliğinin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı ile arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmada narsistik kişilik özellikleri cinsiyet ve yaşa göre farklılaşma göstermemiştir. Atay'ın (2009) çalışmasına göre katılımcıların yaşları ile

narsisizm arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Katılımcıların narsistik özellikleri ile eğitim durumu test edildiğinde anlamlı bir sonuç bulunmamıştır.

Ancak literatürde araştırma bulgularından farklı sonuçlara ulaşılan bir çalışma da yer almaktadır. Sosyoekonomik düzeyler arasında narsisizm için anlamlı farklılık gözlenmiştir. Orta-üst sosyoekonomik düzeye sahip katılımcıların, orta sosyoekonomik düzeyde olan katılımcılardan daha fazla narsisizm düzeyine sahip oldukları saptanmıştır (Çelik, 2022).

Çalışmamızda, çekirdek aile yapısında olan gebelerin geniş aile yapısında olan gebelere göre Narsistik Kişilik Envanteri puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p=0,049$) (Tablo 6). Yani; çekirdek aile yapısında olan gebelerin geniş aile yapısında olan gebelere göre daha fazla narsistik kişilik özelliği gösterdiği saptanmıştır. Literatür incelendiğinde benzer bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

5.3. Gebelerin Bazı Sosyodemografik Özelliklerine Göre Sosyal Görünüş Kaygısı Puan Ortalamalarının Tartışılması

Çalışmamızda gebelerin yaş, sosyal güvence, çalışma durumu ve aile yapısı değişkenleri ile Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ) puan ortalamaları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamsız olduğu saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 6). Yani; yaş, sosyal güvence, çalışma durumu ve aile yapısı değişkenleri gebelerin sosyal görünüş kaygısını etkilememiştir.

Literatür incelendiğinde çalışma bulgularına benzer olarak Soylu ve arkadaşları tarafından ergenler üzerinde yürütülen bir çalışmada yaş değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür (Soylu, Atik ve Öçalan, 2017). Yine Çelikel'in (2019) narsistik kişilik özelliğinin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı ile arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada sosyal görünüş kaygısı puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (Çelikel, 2019).

Ancak literatürde araştırma bulgularından farklı sonuçlara ulaşılan çalışmalar da yer almaktadır. Tok (2021) tarafından yapılan bir çalışmaya göre sosyal görünüş kaygısı çalışmayanlarda çalışanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Pehlivan ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan çalışma bulgularına göre ev hanımlarının sosyal görünüş kaygısı yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Pehlivan, Ada, Öztaş, 2017). Alemdağ ve Öncü'nün (2015) yaptığı çalışmaya göre ise kadın öğretmen adaylarının sosyal görünüş kaygısı yaşadığı tespit edilmiştir.

Çalışmamızda, gebelerin evlilik süresine göre Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği puan ortalamaları incelendiğinde; 10 yıl ve üzerinde evli olanların SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,01$; $3>1,2$) (Tablo 6). Yani; gebelerde evlilik süresi uzadıkça sosyal görünüş kaygısı da artmaktadır. Literatür incelendiğinde evlilik süresi ile sosyal görünüş kaygısının incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Çalışmamızda gebelerin öğrenim durumuna göre Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği puan ortalamaları incelendiğinde; ilkokul mezunu olan gebelerin SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,01$; $1>2,3,4$) (Tablo 6). Yani; eğitim seviyesi düştükçe sosyal görünüş kaygısı artmaktadır. Literatür incelendiğinde araştırma bulgumuzu destekleyecek çalışmaya rastlanılmamıştır. Fakat literatürde çalışma bulgularından farklı olarak Tok (2021) tarafından yapılan bir çalışmaya göre sosyal görünüş kaygısı üniversite mezunlarında lise mezunlarına göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Çalışmamızda gebelerin aylık gelir durumlarına göre Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği puan ortalamalarına bakıldığında; gelir durumu arttıkça SGKÖ puan ortalamalarının düştüğü belirlenmiştir ($p<0,01$; $3>2>1$) (Tablo 6). Yani; gebelerin aylık gelirleri arttıkça sosyal görünüş kaygıları azalmakta, gelir düzeyi azaldıkça sosyal görünüş kaygısı artmaktadır. Literatür incelendiğinde çalışma bulgularına benzer olarak Akkuş ve ark. (2019), geliri giderini karşılamayanlarda SGKÖ puan ortalamasının anlamlı şekilde yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Fakat literatür incelendiğinde çalışma bulgularından farklı olarak Çevikbaş (2023) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların aylık gelir durumlarına göre sosyal görünüş kaygı seviyelerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılığın olmadığı saptanmıştır.

Çalışmamızda gebelerin toplam gebe kalma sayılarına bakıldığında; dört ve daha fazla gebelik sayısı olduğunu belirtenlerin SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$; $4>1,2,3$) (Tablo 6). Yani gebelerin doğum sayısı arttıkça sosyal görünüş kaygıları da artmaktadır. Literatür incelendiğinde toplam gebe kalma sayısı ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmaya rastlanılmamıştır.

5.4. Gebeliğe İlişkin Bazı Özelliklere Göre Ölçek Puan Ortalamalarının Tartışılması

Çalışmamızda katılımcıların gebeliğinin planlı olması, gebeliğe karar veren kişi, gebelik için tedavi, düşük durumu, alınan kilo ve gebelikte riskli durum olma değişkenleri ile Narsistik Kişilik Envanteri (NKE) puan ortalamaları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. ($p>0,05$) (Tablo 7). Ancak literatür incelendiğinde çalışma bulgularından farklı olarak narsistik kişilik özelliklerine sahip bireylerin, kiloları ile aşırı meşgul olma, zayıf olma

isteği ve düzensiz beslenme alışkanlıklarından uzak durma eğiliminde oldukları saptanmıştır (Gordon ve Dombeck, 2010). Başka bir çalışmada Cash ve arkadaşları (1986), patolojik narsisizm seviyesi düşük olan vücut geliştirme dalındaki sporcuların, beden yapıları ve kiloları ile daha az ilgilendiklerini belirtmişlerdir.

Çalışmamızda katılımcıların gebelik ayına göre Narsistik Kişilik Envanteri puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Farkın 4-6 aylık gebelik döneminde olan gebelerden kaynaklandığı saptanmıştır ($2 > 1,3$) (Tablo 7). Bir başka ifade ile; gebelerin ikinci trimesterlerinde narsistik kişilik özelliklerinde artma meydana geldiği saptanmıştır. Bu farkın, gebelerin ikinci trimesteri en çok sevilen ve huzurlu buldukları gebelik evresi olarak değerlendirmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir (Çetin ve ark., 2017).

Çalışmamızda katılımcıların gebeliğinin planlı olması, gebeliğe karar veren kişi, gebelik için tedavi, düşük durumu, gebelik ayı, alınan kilo ve gebelikte riskli durum olma değişkenleri ile Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ) puan ortalamaları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p > 0,05$) (Tablo 7). Yani; gebeliğinin planlı olması, gebeliğe karar veren kişi, gebelik için tedavi, düşük durumu, gebelik ayı, alınan kilo ve gebelikte riskli durum olma değişkenleri sosyal görünüş kaygısını etkilememiştir. Literatür incelendiğinde çalışmamıza benzer olarak Kılıç (2023) sosyal görünüş kaygısı ölçeği puanları ile alınan kilo değişkeni arasındaki farkı anlamsız bulmuştur. Yılmaz (2020) 18-45 yaş arasındaki katılımcılar üstünde gerçekleştirdiği araştırmada sosyal görünüş kaygısıyla alınan kilo arasında herhangi bir fark bulmamıştır. Yine benzer olarak Erdoğan, Eryürek ve Elibol (2019) yapmış oldukları çalışmanın sonucunda alınan kilonun sosyal görünüş kaygısını etkilemediğini bulmuşlardır. Ancak literatür incelendiğinde elde etmiş olduğumuz sonuç ile çelişen bir çalışma da mevcuttur. Kaya (2021) çalışmasının sonucunda alınan kilo ile sosyal görünüş kaygısı arasında anlamlı bir fark olduğunu saptamıştır.

5.5. Gebelik Sürecine İlişkin Bazı Özelliklere Göre Ölçek Puan Ortalamalarının Tartışılması

Çalışmamızda gebelerin kendini nasıl gördüğü, eşin gebeliğe tutumu ve gebelikte fotoğraf çekimi değişkenleri ile Narsistik Kişilik Envanteri (NKE) puan ortalamaları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsızdır ($p > 0,05$) (Tablo 8). Yani; gebelerin kendini nasıl gördüğü,

eşin gebeliğe tutumu ve gebelikte fotoğraf çekimi değişkenleri narsistik kişilik özelliklerini etkilememiştir. Literatür incelendiğinde benzer bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Çalışmamızda gebelik döneminde fotoğraf paylaşan gebelerin paylaşmayanlara göre Narsistik Kişilik Envanteri puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. ($p<0,05$). (Tablo 8). Literatürde çalışma bulgumuza benzer olarak Çaycı ve Eken'in (2019) yaptığı çalışmada insanların sanal alemi gösteriş alanı gibi benimsemesi, birçok kişi tarafınca fotoğraflarının fark edilmesi, beğeni alması, yorumlanması kişinin narsistik niteliklerini arttıran durum gibi saptanmıştır. Bakırtaş, Akkaş ve Çiftçi'nin (2019) "Narsistagram": Instagram Kullanımında Narsisizm" isimli çalışması ve fotoğraf paylaşımları ile narsisizm arasında doğrusal bir ilişki saptanmıştır. Boursier ve ark. (2020) 570 katılımcı ile gerçekleştirdikleri çalışma sonucunda narsistik kişilik özellikleri olan bireylerin vücut görüntülerini selfie (özçekim) göndererek paylaştıklarını ve özgüvenlerinde bir gelişme beklediklerini ifade etmişlerdir. Onlar çalışmalarında narsisizm ve fotoğraf paylaşma davranışları arasında güçlü bir bağlantı olduğunu saptamışlardır. Moon ve ark. (2016) yaptıkları bir çalışmada; narsistik puanları yüksek olan kullanıcıların diğer kullanıcılara nazaran daha sık kendilerine ait olan fotoğrafları paylaştığını göstermiştir. Bu durum narsistik kişilik düzeyi yüksek olan kişilerin sosyal medyayı asıl amacına uygun kullanmak yerine narsistik gereksinimleri beslemek amacıyla kullandıklarını düşündürülebilir.

Çalışmamızda gebelerin eşinin gebeliğe tutumu ve gebelikte fotoğraf paylaşma değişkenleri ile Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ) puan ortalamaları arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsızdır ($p>0,05$) (Tablo 8). Yani; gebelerin eşinin gebeliğe tutumu ve gebelikte fotoğraf paylaşma değişkenleri sosyal görünüş kaygısını etkilememiştir. Literatür incelendiğinde çalışma bulgularımızdan farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Sosyal medya ağlarında fotoğraf paylaşmanın bireyde olumsuz bir yorum almak istemeyeceğini düşündürerek sosyal görünüş kaygısı oluşturabileceği ihtimali değerlendirilmiştir (Churi, Sanghvi ve Sharma, 2022). Altındiş (2017) yaptığı çalışmada, uygulanan sosyal görünüş kaygısı ölçeği sonucuna göre; fotoğraf paylaşımı yapan öğrencilerin %47,2'sinin fotoğraf çekilirken kendini gergin ve huzursuz hissederken, %32,4'ünün paylaştıkları fotoğraflara gelen beğeni sayısını önemsediklerini, %20'sinin ise sosyal görünüş kaygısı taşıdığını tespit etmiştir.

Çalışmamızda gebenin kendini nasıl gördüğü değişkeni ile Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde; kendini "ne güzel ne çirkin" diye ifade edenlerin "güzel" olarak ifade edenlere göre SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$; $3>1$) (Tablo 8). Yani; kendini "ne güzel ne çirkin" olarak ifade edenlerin "güzel" olarak ifade edenlere göre sosyal görünüş kaygısı daha yüksek bulunmuştur.

Literatür incelendiğinde bulgumuzu destekleyecek çalışmalar mevcuttur. İnsanların çoğu çekici ve güzel bireylerle daha fazla iletişim kurmak istemektedirler (Alemdağ ve Öncü, 2015). Bundan dolayı bireyler, başka bireyler üstünde güzel ve alımlı bir intiba yaratmak amacıyla çaba harcamaktadırlar. Kendilerini güzel ve çekici hissetmediklerinde ve olumlu bir izlenim bırakamayacaklarını düşündüklerinde ise kişiler sosyal görünüş kaygısı yaşamaktadırlar (Leary ve Kowalski, 1995). Bireyler sosyal görünüş kaygısı ile başa çıkabilmek için dış görünüşlerine dikkat etme ve güzel görünme eğilimindedirler. Kendilerini çekici ve güzel hissetmediklerinde ise sosyal görünüş kaygısı düzeyleri artmaktadır (Yıldırım ve ark., 2017).

Çalışmamızda gebelik döneminde fotoğraf çektiren gebelerin çektirmeyenlere göre SGKÖ puan ortalamalarının daha düşük olduğu saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 8). Yani; gebelik döneminde fotoğraf çekimi yaptıran gebelerin yaptırmayanlara göre sosyal görünüş kaygısı düzeyi daha düşük bulunmuştur. Literatür incelendiğinde benzer bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Gebelerde narsistik kişilik özellikleri, sosyal görünüş kaygısı ve ilişkili faktörleri incelemek amacıyla yapılan bu araştırmada ulaşılan sonuçlar şunlardır;

- Gebelerin NKE ile SGKÖ puan ortalaması arasında bir ilişki olmadığı,
- Gebelik ayına göre NKE puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu; gebelerin 4-6 aylık dönemlerinde narsistik kişilik özelliklerinde artma meydana geldiği saptanmıştır.
- Gebelerin yaş, evlilik süresi, sosyal güvence, öğrenim durumu, çalışma durumu, aylık gelir durumunu, gebelik sayısı değişkenleri ile NKE puan ortalamaları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamsız olduğu,
- Çekirdek aile yapısında olan gebelerin geniş aile yapısında olan gebelere göre NKE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu,
- Gebeliğinin planlı olması, gebeliğe karar veren kişi, gebelik için tedavi, düşük durumu, alınan kilo ve gebelikte riskli durum olma değişkenlerinin narsistik kişilik özellikleri puan ortalamaları üzerinde etkili olmadığı,
- Gebelerin kendini nasıl gördüğü, eşin gebeliğe tutumu ve gebelikte fotoğraf çekimi değişkenleri ile NKE puan ortalamaları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamsız olduğu,
- Gebelik döneminde fotoğraf paylaşan gebelerin paylaşmayanlara göre NKE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu,
- Gebelerin yaş, sosyal güvence, çalışma durumu ve aile yapısı değişkenleri ile SGKÖ puan ortalamaları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamsız olduğu,
- Gebelerin evlilik süresine göre SGKÖ puan ortalamaları incelendiğinde; 10 yıl ve üzerinde evli olanların SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu,
- Gebelerin öğrenim durumuna göre SGKÖ puan ortalamaları incelendiğinde; ilkokul mezunu olan gebelerin SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu,
- Gebelerin aylık gelir durumlarına göre SGKÖ puan ortalamalarına bakıldığında; gelir durumu arttıkça SGKÖ puan ortalamalarının düştüğü,
- Gebelerin toplam gebe kalma sayılarına bakıldığında; dört ve daha fazla gebelik sayısı olduğunu belirtenlerin SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu,

- Gebeliğinin planlı olması, gebeliğe karar veren kişi, gebelik için tedavi, düşük durumu, gebelik ayı, alınan kilo ve gebelikte riskli duruma olma değişkenleri ile SGKÖ puan ortalamaları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamsız olduğu,
- Gebelerin eşinin gebeliğe tutumu ve gebelikte fotoğraf paylaşma değişkenleri ile SGKÖ puan ortalamaları arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamsız olduğu,
- Gebenin kendini nasıl gördüğü değişkeni ile SGKÖ puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde; kendini “ne güzel ne çirkin” diye ifade edenlerin “güzel” olarak ifade edenlere göre SGKÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu,
- Gebelik döneminde fotoğraf çekimi yaptıran gebelerin yaptırmayanlara göre SGKÖ puan ortalamalarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Bu sonuçlardan yola çıkarak aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur;

- Gebelere yönelik kurum içinde yapılacak olan eğitimlerde gebelerin sosyodemografik ve gebeliğe ilişkin özelliklerinin dikkate alınması,
- Gebeliği son trimesterde, geniş ailede yaşayan, ilkokul mezunu, gebelik sayısı 4 ve üzeri olan katılımcılara kaygı ile başetme konusunda psikoeğitim yapılması,
- Sağlıklı bir gebelik süreci geçirilmesi için anne adayının psikolojik olarak da hazırlanmasının önemli olduğu gebelik okullarında verilen eğitimlerde yer alması,
- Gebeliğin anlamı, dış görünüşün ne ifade ettiği, fotoğraf çekmenin, sosyal medyada paylaşmanın kendisi için ne ifade ettiği gibi konularda gebelerle görüşmeler yapılması,
- Anneye aile içi desteğin önemi düşünüldüğünde babalara yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi,
- Daha büyük örneklem grupları ile müdahale çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akarsu, H., Demirpençe, M. (2022). Ergenlerde sosyal görünüş kaygısının iletişim becerilerine etkisi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4,14-26.
- Akgün, A., Gönen, S., Aydın, M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(20), 283-299.
- Akhtar, S. (1989). Narcissistic personality disorder. Descriptive features and differential diagnosis. *The Psychiatric clinics of North America*, 12(3), 505–529.
- Akkuş, Y., Türk, R., Aydemir, A. (2019). Sağlıklı yaşam biçimi davranışları ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 6 (1), 120-126.
- Aktan, E. (2018). Sosyal medya ve sosyal kaygı: Sosyal medya kullanıcıları üzerine bir araştırma. *Selçuk İletişim*. 11(2), 35-53.
- Alden E, Lynn TT. (2004). Charles interpersonal processes in socialphobia, *Clinical Psychology Review*, 24(7): 857-882.
- Alemdağ, S., Öncü, E. (2015). Öğretmen adaylarının fiziksel aktiviteye katılım ve sosyal görünüş kaygılarının incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 3, 287-300.
- Altındış, A. (2017). Sosyal medya ağları ve sosyal görünüm anksiyetesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 64, 227-235.
- Amerikan Psikiyatri Birliği, (2013). *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı (DSM-5)* (E. Koroğlu, Çev.). Ankara: HYB yayıncılık.
- Ançel, G. (2007). *Cerrahi ve Dahili Hastalıklarda Anksiyete ve Hemşirelik Yaklaşımı*. Birlik Matbaası, Ankara.
- Arnett, J. J. (2006). G. Stanley Hall's adolescence: Brilliance and nonsense. *History of psychology*, 9(3), 186.
- Arslan, S., Okcu, G., Coşkun, A.M., Temiz, F. (2019). Kadınların gebeliği algılama durumu ve bunu etkileyen faktörler. *HSP*, 6(1), 179-92.

- Atay, S. (2009). Narsistik Kişilik Envanteri'nin Türkçe'ye Standardizasyonu. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(1), 181-196.
- Atay, S. (2010). “Çalışan Narsist”, İstanbul, Namar Yayıncılık.
- Atkinson, R.C., Hilgard, E.R. (2014). *Atkinson and Hilgard's Introduction to Psychology*, 16th ed. (Eds S Nolen-Hoeksema, BL Fredrickson, GR Loftus, C Lutz). Hampshire, Cengage Learning.
- Aubrey, J.S. (2006). Exposure to sexually objectifying media and body self perceptions among college women: An examination of the selective exposure hypothesis and the role of moderating variables. *Sex Roles*, 55,159-172
- Avcılar, M. Y., Atalar, S. (2019). Narsistik kişilik özelliklerinin sosyal medya bağımlılık düzeyi ve gösterişçi tüketim eğilimleri üzerine etkisinin tespiti. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 1373-1407.
- Aynur, M. S. (2020). *Beliren yetişkinlik döneminde sosyal görünüş kaygısı: Algılanan anne baba tutumu ve mükemmeliyetçiliğin yordayıcı gücü*. Master's Thesis, Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Bakırtaş, H., Akkaş, C. ve Çiftçi, S. (2020). ‘Narsistagram’: İnstagram kullanımında narsisizm. *Selçuk İletişim*, 13 (1), 130-157.
- Bandura, A. (2006). *Autobiography*. In *A History of Psychology in Autobiography*, 9th ed. (Eds MG Lindzey, WM Runyan) Washington DC, American Psychological Association.
- Basım, H.N., Tatar, İ. (2008). *İzlenim yönetimi*. *Çağdaş Yönetim ve Örgütsel Başarım* (Ed. A Çelik, MŞ Şimşek), 65-102. Konya, Eğitim Kitabevi.
- Başpınar, D. P. (2021). *Pamukkale Üniversitesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniğine başvuran gebelerin gebeliğe uyum, psikolojik sağlamlık ve bunları etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Baumeister, R.F., Vohs, K.D. (2001). “Narcissism as addiction to esteem” *Psychological Inquiry*, 206-210.
- Beck, A.T. (2008). “*Kişilik Bozukluklarının Bilişsel Terapisi*”, İstanbul, Litera Yayınları.

- Bektaş, M., Karagöz, Ş. (2018). Sosyal izlenim yönetimi davranışının işe tutkunluğa etkisinde sosyal görünüş kaygısının aracılık rolü. *Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 4,275-299.
- Bell, L., Rushforth, J. (2008). *Overcoming body image disturbance: A programme for people with eating disorders*. Routledge.
- Biaggi, A., Conroy, S., Pawlby, S., Pariante, C.M. (2016). Identifying the women at risk of antenatal anxiety and depression: A systematic review. *J Affect Disord*, 191, 62-77.
- Boscaglia, N., Skouteris, H., & Wertheim, H. E., (2003). Changes in body image satisfaction during pregnancy: A comparison of high exercising and low exercising women. *Australian and New Zealand Journal of Obstetrics and Gynaecology*. 43: 41–45.
- Boursier, V., Gioia, F. Griffiths, M.D. (2020) Selfie-engagement on social media: Pathological narcissism, positive expectation, and body objectification – Which is more influential? *Addictive Behaviors Reports*, 11, 100263.
- Boyd, D. ve Bee, H. (2016). *Yaşam Boyu Gelişim*, 13. Basımdan Çeviri: Prof. Dr. Galip Yüksel, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Brosos, L. C., Levinson, C. A. (2017). Social appearance anxiety and dietary restraint as mediators between perfectionism and binge eating: A six month three wave longitudinal study. *Appetite*, 108, 335-342.
- Budak, S. (2009). *Psikoloji Sözlüğü*. Ankara, Bilim ve Sanat.
- Burg, A. J. (2016). Body image and the female adolescent oncology patient. *Journal of Pediatric Oncology Nursing*, 33(1), 18–24.
- Calogero, R.M. (2013). Objects don't object: Evidence that self-objectification disrupts women's social activism, *Psychol Sci*, 24,312–318.
- Cash, T.F., Winstead, B.A., Janda, L.H., (1986). The great American shape-up, *Psychology Today*, March, 30-37.
- Cash, T. F. (2004). *Body image: past, present, and future*. *Body Image*, 1, 1–5.
- Cash, T. F. (2012). *Cognitive behavioral perspectives on body image*. İçinde T. F. Cash (Ed.), *Encyclopedia of body image and human appearance* (ss. 334–342). Academic Press.

- Ceylan, N. (2021). *Üniversite öğrencilerinde sosyal medya kullanımının sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Churi, P., Sanghvi, K., Sharma, A. (2022). The impact of instagram on young adult's social comparison, colourism and mental health: Indian perspective. *International Journal of Information Management Data Insights*, 2 (1), 1-16.
- Çaycı, B., Çaycı, A.E., Eken, İ. (2019). Narsisizm ve selfie paylaşımı ilişkisi üzerine nicel bir araştırma. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (31), 60-88.
- Çelebi, G.Y., Odacı, H. (2018). Bağlanma stilleri, ilişkilere ilişkin bilişsel çarpıtmalar, kişilerarası ilişki tarzları ve kişilik özelliklerinin evlilik uyumunu yordamadaki rolünün incelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18,89-120.
- Çelik, B.A. (2022). *Obsesif belirtilerin yordayıcıları olarak sosyal kaygı, mükemmeliyetçilik, narsisizm ve ruminasyon*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Çelikel, M. (2019). *Narsistik kişilik özelliğinin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısı ile arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çetin, F., Basım, H.N. (2010). İzlenim yönetimi taktiklerinde öz yeterlilik algısının rolü. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 0,255-269.
- Churi, P., Sanghvi, K., Sharma, A. (2022). The impact of instagram on young adult's social comparison, colourism and mental health: Indian perspective. *International Journal of Information Management Data Insights*, 2 (1), 1-16.
- Çiltaş, Y. N., Tuncer, K.S. (2019). Gebelikte distresin tanımlanması: Erzincan örneği. *MAKU Sağ. Bil. Enst. Derg.*, 7(1), 15-24.
- Çevikbaş, A. (2023). *30-60 Yaşlar Arası Kadınlarda Benlik Saygısı, Sosyal Görünüş Kaygısı-Dindarlık İlişkisi: Isparta Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Claes, L., Hart, T.A., Smits, D., Van den Eynde, F., Mueller, A., et al. (2012). Validation of the social appearance anxiety scale in female eating disorder patients. *Eur Eat Disord Rev.* 20(5):406-9.

- Cüceloğlu, D. (2005). *İnsan ve Davranışı Psikolojinin Temel Kavramları*, 13. Baskı, İstanbul, Remzi Kitabevi, 276-278.
- Çakmak, Ö., Hevadanlı, M. (2005). Eğitim ve fen-edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 115-127.
- Çelik, Y., Atilla, G. (2019). Üniversite öğrencilerinde kendini sabotaj, olumsuz değerlendirilme korkusu ve benlik saygısı. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 9(2), 177-198.
- Çetin, F.C., Demirci, N., Çalık, K.Y., Akıncı, A.Ç. (2017). Gebelikte olağan fiziksel yakınmalar. *ZKTB*, 48(4), 135-41.
- Çınar, H., Keskin, N. (2015). Öğrencilerin sosyal görünüş kaygısının öğrenim yeri tercihlerine etkisi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 14, 457-464.
- Deurzen, E., Baker, C. (2017). *İnsan Meselelerine Varoluşçu Bakışlar* (Çeviri Ed. FJ İçöz). İstanbul, Aletheia Kitap.
- Dilbaz, N. (1997). Sosyal Fobi. *Psikiyatri Dünyası*, 1(1), 18-24.
- Din, Z.U., Ambreen, S., Iqbal, Z., Iqbal, M., Ahmad, S. (2016). Determinants of antenatal psychological distress in pakistani women. *Noro Psikiyatr Ars*, 53(2), 152-7.
- Dionne, M. M., ve Davis, C. (2012). *Body image and personality*. İçinde T. F. Cash (Ed.), Encyclopedia of body image and human appearance (ss. 135-140). Academic Press.
- Doğan, T. (2009). *Bilişsel ve kendini değerlendirme süreçlerinin sosyal anksiyete açısından incelenmesi*, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Doğan, T. (2010). Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği'nin (SGKÖ) Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 151-159.
- Dökmen, Z.Y. (2009). *Toplumsal Cinsiyet: Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Duncombe, D., Wertheim, H. E., Skouteris, H., Paxton, J. S., & Kelly, L. (2008). How well do women adapt to changes in their body size and shape across the course of pregnancy. *Journal of Health Psychology*. 13(4): 503-515.

- Eldoğan, D. (2012). *Üniversite öğrencilerindeki erken dönem uyumsuz şemalar ve sosyal fobi belirtileri ilişkisinde duygu düzenleme güçlüğüünün aracı rolünün incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara, Hacettepe Üniversitesi.
- Emmons, R. A. (1987), “Narcissism: Theory and measurement”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(1), 11-17.
- Erdoğan, İ., Eryürek, S., Ünübol, H. (2019). Üniversite öğrencilerinde sosyal görünüş kaygısı ve yeme tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Social Science*, 2(2), 85-94.
- Ergin, A., Uzun, S. U., Topaloğlu, S. (2016). Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin sürekli kaygı ve mesleki kaygı düzeyleri ve bunları etkileyen etkenler. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Dergisi*, 3(3), 16-21.
- Erskine, R. G. (2015). *Relational patterns, therapeutic presence* “concepts and practice of integrative psychotherapy”, London: Karnac Books Ltd.
- Eryılmaz, S. (2017). *Gebelikte beden imajı ve depresif davranışlar arasındaki ilişkinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Evenson, K.R., Savitz, D.A., Huston, S.L. (2004). Leisure-time physical activity among pregnant women in the US. *Paediatr Perinat Epidemiol*, 18(6), 400–7
- Fidan, D. K. (2019). *Gebelik dönemindeki kadınların ruhsal dünyalarının narsisistik ekseninde projektif testlerle değerlendirilmesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Foster, J. D. (2007). *The Narcissistic Self: Background, an Extended Agency Model, and Ongoing Controversies*. In C. Sedikides & S. Spencer (Eds) *Frontiers in Social Psychology, The Self*, (ss. 1-43). Philadelphia: Psychology Press.
- Foxcroft, K.F., Callaway, L.K., Byrne, N.M., Webster, J. (2013). Development and validation of a pregnancy symptoms inventory. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 13(1), 1-9.
- Fredrickson, B., Roberts, T. (1997). Objectification Theory: Toward understanding women’s lived experiences and mental health risks. *Psychology of Women Quarterly*, 21(2), 173-206.

- Freud, S. (2002). *Metapsikoloji: Haz İlkesinin Ötesinde Ego ve İd ve Diğer Çalışmaları* (Çeviri Ed. E Kapkın, AT Kapkın) İstanbul, Payel Yayınları.
- Gençöz, T., Öncül, Ö. (2012). Examination of personality characteristics in a Turkish sample: Development of basic personality traits inventory. *J Gen Psychol*, 139,194-216.
- Gençtan, E. (2020). *Psikanaliz ve Sonrası*, 17th ed. İstanbul, Metis Yayınları.
- Gergin, A. (2021). *Adölesanların psikolojik iyi oluşları ile sosyal görünüş kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Gordon, K.H., Dombeck, J.J. (2010). The associations between two facets of narcissism and eating disorder symptoms. *Eating behaviors*, 11(4), 288-292.
- Gül, F. (2014). Varoluşçu felsefenin Türk düşünce hayatındaki yansımaları. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18,22-39.
- Güleç, C. (2016). *Freud*, 5th ed. İstanbul, Say Yayınları.
- Gümüş, A. B., Çevik, N., Hyusni, S. H., Biçen, Ş., Keskin, G., Malak, A. T. (2011). Gebelikte benlik saygısı ve beden imajı ile ilişkili özellikler. *Anatol Journal Clin*. 5(1): 7-14.
- Hart, T.A., Flora, D.B., Palyo, S.A., Fresco, D.M., Holle, C., Heimberg, R.C. (2008). Development and examination of the social appearance anxiety scale. *Assessment*, 15, 48-59.
- Horney, K. (2019). *Çağımızın nevrotik kişiliği*, (6. Baskı). (Çev: B. Kıcıır). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Hoşgören, M.G., Erdoğan, A. (2021). *Ergenlerde benlik imajının sosyal görünüş kaygısı ve bilişsel çarpıtmalarla ilişkisinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul, İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Işık, M. (2020). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi: İzlenim Yönetimi*. Konya, Eğitim Yayınevi.
- Işık, R. (2019). *Jinekolojik kanserle ilişkili lenf ödemin önlenmesinde egzersiz ve basit lenfatik drenaj uygulamalarının lenf ödem gelişimi, alt ekstremitte fonksiyonel durum, yaşam kalitesi ve sosyal görünüş kaygısına etkisinin değerlendirilmesi: Randomize kontrollü çalışma*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- İnan, E. (2015), “Narsistik kişilik örgütlenmesinin bağlanma kuramı çerçevesinde ele alınması: Vaka örneği”, *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 1-12.
- İnanır, S., Çakmak, B., Nacar, M. C., Güler, A. E., & İnanır, A., (2015). Body image perception and self-esteem during pregnancy. *International Journal of Women’s Health and Reproduction Sciences*. 3:4, s. 196–200.
- Karaaziz, M., Atak, İ. E. (2013). Narsisizm ve narsisizmle ilgili araştırmalar üzerine bir gözden geçirme. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1(2), 44-59.
- Karaçam, Z. Ançel, G. (2009). Depression, anxiety and influencing factors in pregnancy: a study in a Turkish population. *Midwifery*, 25(4), 344-56.
- Karaçam, Z., Özçelik, G. (2014). Gebelikte sık karşılaşılan yakınmalar, fiziksel, ruhsal ve cinsel sağlık sorunları, risk faktörleri ve yaşam kalitesi ile ilişkileri. *EGEHFD*, 30(3), 1-8.
- Karakaş, K.G., Balamir, B.R. (2021). *18-30 yaş arasındaki bireylerde beden imajının sosyal medya kullanımı, sosyal görünüş kaygısı ve yeme tutumuna etkisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Kavut, S., Ertürk, Y.D. (2021) *Kişilerarası iletişim bağlamında dijital kimlik algısı ve izlenim yönetimi üzerine bir araştırma*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, G.K. (2021). *18-30 yaş arasındaki bireylerde beden imajının sosyal medya kullanımı, sosyal görünüş kaygısı ve yeme tutumuna etkisinin çeşitli değişkenler arasında incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kernberg, O. F. (1975). *Borderline Conditions and Pathological Narcissism*. New York, Jason Aronson.
- Kernberg, O. (2012), “*Sınır Kişilik ve Patolojik Narsisizm*”, Çev. Mustafa Atakay, Metis Ötekini Dinlemek, İstanbul, 3. Basım.
- Kılıç, E. (2023). *Yetişkin bireylerde depresyon, benlik saygısı, beden algısı ve sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Kıratlı, E., Ersöz, G., Koçak, E. (2021). Sosyal görünüş kaygısının işyeri yalnızlığına etkisi: Konya gençlik ve spor il müdürlüğü örneği. *Journal of Yaşar University*, 16,1207-1217.

- Koç, Z., Keskin, K.S., Çınarlı, T., Şener, A. (2017). Hemşirelik uygulamalarında, araştırmalarında, yönetiminde ve eğitiminde kuramların kullanımı. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 14,62-72.
- Koçyiğit, A., Yalçın, A.F. (2021). *Lise öğrencilerinin mükemmeliyetçi öz sunum düzeyleri ile sosyal görünüş kaygıları ve benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Kohut, H. (1971). The analysis of the self. New York: *International Universities Press*.
- Koroğlu, E., Bayraktar, S. (2014). *Kişilik Bozuklukları*. Ankara, HYB Yayınları.
- Koroğlu, E. (2015). “*Klinik Psikiyatri*”, HYB Yayınları, Ankara.
- Kring, A. M. Johnson, S. L. (2015). *Anormal psikoloji*, Muzaffer Şahin (Çev. Ed.), Ankara: Nobel.
- Kuğu, N., Akyüz, G. (2001). Gebelikte ruhsal durum. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 23(1), 61-4.
- Leary, M. (1991). Social anxiety, shyness, and related constructs: In Robinson, J.P., Shaver, P.R., Wrightsman, L.S. (Eds.), *Measures of personality and social psychological attitudes* (s. 182-184). San Diego: Academic Press.
- Leary, M., Kowalski, R., Campbell, C. (1988). Self presentational concerns and social anxiety: The role of generalized impression expectancies. *Journal of Research in Personality*, 22, 308-321.
- Leary, R.M., Kowalski, N.R. (1995). *Social Anxiety*. New York, The Guilford Press.
- Levinson, C. A., Rodebaugh, T. L. (2012). Social anxiety and eating disorder comorbidity: The role of negative social evaluation fears. *Eating Behaviors*, 13(1), 27-35.
- Lowen, A. (2013). “*Narsisizm Gerçek Benliğin İnkarı*”, Çev. Tamer Çetin, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Malkin, C. (2017). *Narsisizme yeni bir bakış*. (S. Arslanpay, Çev.). İstanbul, İletişim Yayınları.
- McWilliams, N. (2013), “*Psikanalitik Tanı. Klinik Süreç İçinde Kişilik Yapısını Anlamak* (E. Kalem, Çev.)”, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Moon, J.H., Lee, E., Lee, J.A., Choi, T.R., Sung, Y. (2016). The role of narcissism in selfpromotion on Instagram. *Personality and Individual Differences*, Pages 22-25.

- Morf, C.C., Rhodewalt, F. (2001). "Unraveling the paradoxes of narcissism: A dynamic self-regulatory processing model", *Psychological Inquiry*, 12(4), 177-196.
- Mülazımoğlu, Ö., Erturan, G., Arslan, Y. (2014). Achievement goals in Turkish high school PE setting: The predicting role of social physique anxiety. *International Journal of Educational Research*, 67, 30-39.
- Nalbant, S. (2008). Gebelikte gelişen fizyolojik değişiklikler. *Onuncu Ulusal İç Hastalıkları Kongresi*. Antalya, 39-40.
- Okanlı, A., Özer, N., Akyıl, R.Ç., Koçkar, Ç. (2016). Cerrahi kliniklerinde yatan hastaların anksiyete ve depresyon düzeylerinin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9 (4), 38-44.
- Otte, M. J. (2011). Pregnancy as a resistance. *Psychoanalytic Inquiry*, 31(4), 404-416.
- Ozan, E., Karapınar, İ., Aydın, N., Fidan, T., Oral, M. (2008). "Narsisistik kişilik bozukluğu: Gelişim süreçleri ve yaşamı", *RCHP-Review Cases Hypotheses Psychiatry*, 25-37.
- Ökten, Ü.G. (2019). *Lise öğrencilerinde sosyal görünüş kaygısı ve utangaçlık arasındaki ilişkide benlik saygısının aracılık rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öner, N., Lecompte, A. (1998). *Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı*. Boğaziçi Üniversitesi 92 Matbaası, İstanbul.
- Özbey, H., Başdaş, Ö. (2020). "Ergenlerde zorbalık ve hemşirelik yaklaşımı", *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 7(1): 46-50.
- Özbey, H., Gültekin, M. (2021). Lise öğrencilerinde beden algısı ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin medya ve farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23,429-441.
- Özcan, H., Subaşı, B., Budak, B., Çelik, M., Gürel, Ş. C., Yıldız, M. (2013). Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki kadınlarda benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, depresyon ve anksiyete ilişkisi. *Journal of Mood Disorders*, 3(3), 107-13.
- Özcan, Ö., Çelik, G.G. (2017). Bilişsel davranışçı terapi. *Türkiye Klinikleri Journal of Child and Psychiatry SpecialTopics*, 3(2),115-120.

- Özdemir, B. (2016). *Lise öğrencilerinde benlik saygısı ile psikolojik yardım alma tutumu ve problem çözme davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özer, B.U. (2020). *Gebelerin toplumsal cinsiyet algıları ile gebelik deneyimleri arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Özer, Ö., Yalçın, İ. (2020). Bilişsel davranışçı terapiye dayalı psiko-eğitim programının üniversite öğrencilerinin sosyal anksiyete düzeylerine etkisi. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2,1-9.
- Özkan, A. M. (2021). *Beden eğitimi öğretmenlerinde sosyal görünüş kaygısı ve yeme tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Parker, M.E. (2006). *Nursing Theories and Nursing Practice*, 2th ed. Philadelphia, F.A. Davis Company.
- Pehlivan, Z., Ada, E., Öztaş, G. (2017). Ev kadınlarının sosyal görünüş kaygıları ve sağlıklı yaşam biçimi davranışları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 28 (1), 11-23 .
- Pop, C. (2016). Self-esteem and body image perception in a sample of university students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 64, 31–44.
- Potur, C. D. (2003). *İlk gebelikte beden imajının algılanma durumunun değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Pyszczynski, T., Kesebir, P. (2013). *An existential perspective on the need for self-esteem*, In *Self-Esteem: Current Issues in Social Psychology* (Ed. V Zeigler-Hill), 124-144. London, Psychology Press.
- Raskin, R., and Terry, H. (1988). “A principal-components analysis of the narcissistic personality inventory and further evidence of its construct validity”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(5), 890-902.
- Rataj, D.M. (2003). *Changes in pathological narcissism from middle to older adulthood*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Northwestern University Clinical Psychology, Illinois.
- Rector, N. A., Bourdeau, D., Kitchen, K., Joseph-Massiah, L. (2016). *Anxiety disorders: An information guide*. Centre for Addiction and Mental Health.

- Reynolds, WJ., Scott, B. (1999). Empathy: A crucial component of the helping relationship. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 6(5), 363-370.
- Ronningstam, E. (2005). *Identifying and Understand The Narcissistic Personality*. New York, Oxford University Press.
- Rozenblatt, S. (2002). *In defence of self: The relationship of self-esteem and narcissism to aggressive behavior*. Long Island University, Psychology, Yayınlanmamış Doktora Tezi, New York.
- Sabiston, C. M., Pila, E., Pinsonnault-Bilodeau, G., Cox, A. E. (2014). Social physique anxiety experiences in physical activity: A comprehensive synthesis of research studies focused on measurement, theory, and predictors and outcomes. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 7(1), 158-183.
- Santrock, J. W. (2012). Yaşam Boyu Gelişim. (Çev. Ed. Galip Yüksel) 13. basımdan çeviri, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Silva, M.M.J., Nogueira, D.A., Clapis, M.J., Leite, E.P.R.C. (2017). Anxiety in pregnancy: prevalence and associated factors. *Rev Esc Enferm USP*, 51, 1-8.
- Smith S.A., Hulsey, T., Goodnight, W. (2008). Effects of obesity on pregnancy. *J Obstet Gynecol Neonatal Nurs*. 37: 176–184.
- Soylu, Y., Atik, F., Öçalan, M. (2017). Ergenlerin Sosyal Görünüş Kaygısı Düzeylerinin İncelenmesi. *Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*. S.38-45.
- Sübaşı, G. (2007). Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygıyı yordayıcı bazı değişkenler. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 32 (144): 3-15.
- Şahin, M. (2019). Korku, kaygı ve kaygı (anksiyete) bozuklukları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6 (10), 117-135.
- Şahin, M.N. (2020). *Instagram kullanımı ve kilo damgalaması: Farklı instagram içeriklerine maruz kalma, nesneleştirme ve kilo damgalaması arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Ankara, Hacettepe Üniversitesi.
- Şahin, N., Dinç, H., Dişsiz, M. (2009). Gebelerin doğuma ilişkin korkuları ve etkileyen faktörler. *ZKTB*, 40 (2), 57-62.
- Şener, N., Gökçaya, A.E. (2017). Günümüzde çizgi filmlerin çocuk gelişimindeki yeri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 15,380-387.

- Tahtacı, A. (2022). *Kadınlarda kaygı düzeyi ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin sosyal hizmet ihtiyacı ile değerlendirilmesi: bir sağlıklı hayat merkezi örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tiggeman, M., Kuring, J. (2004). The role of body objectification in disordered eating and depressed mood. *British Journal of Clinical Psychology*, 43(3), 299-311.
- Timuroğlu, K. (2005). *İşyerinde narsisizm ve iş tatmini ilişkisi: Bir uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler.
- Tok, M. (2021). *Genç yetişkinlerde narsistik kişilik özelliklerinin sosyal görünüş kaygısı ve yaşam doyumu ile ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gedik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Tözün, M. (2010). Benlik saygısı. *Actual Medicine*. 18 (7), 52-57.
- Trekels, J., Eggermont, S. (2017). Linking magazine exposure to social appearance anxiety: The role of appearance norms in early adolescence. *Journal of Research on Adolescence*. 27(4), 736–751.
- Tuncel, K., Bahçecik, A.N. (2019). *Hemşirelerin izlenim yönetimi taktikleri ve örgüt kültürü algıları* (Yüksek lisans tezi). İstanbul, Marmara Üniversitesi.
- Turan, E.Z. (2018). *İzlenim yönetimi taktikleri, lider-üye etkileşimi ve örgütsel bağlılığın duygusal emek üzerindeki etkileri* (Yüksek lisans tezi). Bayburt, Bayburt Üniversitesi.
- Türkçapar, H. (1999). Sosyal Fobinin Psikolojik Kuramı. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 2, 247-253.
- Türkçapar, H. (2004). Anksiyete bozukluğu ve depresyonun tanısal ilişkileri. *Klinik Psikiyatri*, Ek 4,12-16.
- Türkçapar, H., Sargın, A.E. (2012). Bilişsel davranışçı psikoterapiler: Tarihçe ve gelişim. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 1,7-14.
- Twenge, J.M., Campbell, W.K. (2010). “*Asrın Vebası: Narsisizm İleti*”, Çev. Özlem Korkmaz, Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- Ülkü, H. (2017). *Gençlerde sosyal görünüş kaygısı ile sosyal anksiyete arasındaki ilişkinin toplumsal cinsiyet bağlamında incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.

- VanVonderen, K.E., Kinnally, W. (2012). Media effects on body image: Examining media exposure in the broader context of internal and other social factors. *Am Commun J*, 14,41-57.
- Varol, S.F. (2014). Medyada yer alan temsillerin kimlik edinme sürecindeki rolü. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 26,301-313.
- Yalom, I.D. (2018). *Varoluşçu Psikoterapi*, 1th ed. (Çeviri Ed. Z Babayiğit) İstanbul, Pegasus Yayınları.
- Yaman, C., Koşu, S., Tel, M., Teşneli, Ö., Yalvaracı, N., & Gelen, N. (2008). Elit seviyedeki değişik spor branşlarının fiziksel benlik algısı üzerine etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-17.
- Yaşartürk, F., Çalık, F., Kul, M., Türkmen, M., & Akyüz, H. (2014). Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan öğrencilerin sosyal fiziki kaygı durumlarının incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 1, 863-869.
- Yazar, R., Tolan, Ö. (2021). Evlilik terapilerinde bilişsel davranışçı yaklaşım. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 13,1-22.
- Yeşilçınar, İ., Acavut, G., Güvenç, G. (2022). Anxiety during the pregnancy and affecting factors: a cross-sectional study. *Arch Gynecol Obstet* 2022, 1-9.
- Yılmaz, D.E. (2020). *Sosyal medya kullanan genç yetişkin bireylerde beden algısı ve sosyal görünüş kaygısının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Webb, H.J., Zimmer-Gembeck, M.J. (2014). The role of friends and peers in adolescent body dissatisfaction: A review and critique of 15 years of research. *J Res Adolesc*, 24,564-590.
- World Health Organization (2022). *Adolescent Health*. 2022. https://www.who.int/health-topics/adolescenthealth#tab=tab_1 adresinden erişildi.
- Yaraman, A. (2003). “*Toplumsal Değişme ve Kişilik Özellikleri*”, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Yavuz, S. (2014). *Şiddetin sosyo-kültürel kaynakları ve medya metinleri aracılığıyla sunumu: “Güneşi Beklerken” dizi filmdeki şiddet olgusunun içerik analizi yöntemi ile belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul, İstanbul Arel Üniversitesi.
- Yazıcı, Ö.F., Caz, Ç., Tunçkol, H.M. (2016). Gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüğünde görev yapan personelin sosyal görünüş kaygısı. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 2(2), 60-65.

- Yıldırım, F., Şahin, E. (2020). Gebelik ve doğum sonu döneme uyum: Temel hemşirelik yaklaşımları. *Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 30-40.
- Yıldırım, İ., Yıldırım, Y., Ersöz, Y., Işık, Ö., Saraçlı, S., Karagöz, Ş., & Yağmur, R. (2017). Egzersiz bağımlılığı, yeme tutum ve davranışları ilişkisi. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 43-54.
- Yıldız, S.N. (2022). *Engelli bireylerin sosyal görünüş kaygısı ile turizm kısıtları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Yorulmaz, M., Kurutçu, Ş. (2019). Vücut algısı ve sosyal görünüş kaygısı ilişkisinin incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6,195-208.
- Yücel, İ. (2013). Örgütlerde izlenim yönetimi ve taktikleri üzerine kavramsal bir inceleme. *Akademik Bakış Dergisi*, 35,1-2

EKLER

Ek 1. Sosyodemografik Özelliklere İlişkin Soru Formu

ANKET FORMU

“Gebelerde Narsistik Kişilik Özellikleri, Sosyal Görünüş Kaygısı ve İlişkili Faktörler” adlı çalışma Ahmet Salim ÖZKAYA tarafından gerçekleştirilecektir. Çalışma, gebelerin narsistik kişilik özelliklerinin, sosyal görünüş kaygısı ile bir ilişkisinin olup olmadığını ortaya çıkarmak amacıyla planlanmıştır. Anketteki sorulara vereceğiniz cevaplar tamamen gizli kalacaktır. Bu araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmamayı tercih edebilir veya anketi doldururken sonlandırabilirsiniz. Anket formunun üzerine adınızı ve soyadınızı yazmayınız. Bu anket ile toplanan bilgiler sadece bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Bu nedenle soruların tümüne doğru ve eksiksiz yanıt vermeniz büyük önem taşımaktadır. Anketi tamamlamak yaklaşık 40 dk. zamanınızı alacaktır.

Bu araştırma ile ilgili sormak istediğiniz tüm soruları araştırma ekibinde yer alan Danışman Dr. Öğr. Üyesi Mehtap Kızılkaya’ya (0 505 401 13 17, mehtap.kizilkaya@adu.edu.tr) veya Öğrenci Ahmet Salim Özkaya’ya (0 530 203 15 09, a.salimozkaya@hotmail.com) uygulama sırasında veya sonrasında e-posta yoluyla veya telefonla (cep) sorabilirsiniz.

Gösterdiğiniz ilgiye teşekkür ederiz.

Araştırma Ekibi

SOSYODEMOGRAFIK SORULAR

- 1- Kaç yaşındasınız? .....
- 2- Medeni durumunuz nedir? ( ) Evli ( ) Bekâr
- 3- Evli iseniz ne kadar süredir? Belirtiniz .....
- 4- Sağlık güvencenizi belirtiniz. ( ) SGK ( ) Özel Sigorta ( ) Yok
- 5- Öğrenim durumunuz nedir? ( ) İlkokul ( ) Ortaöğretim ( ) Lise ( ) Lisans ve üstü
- 6- Çalışma durumunuz nedir? ( ) Çalışıyor ( ) Çalışmıyor
- 7- Mesleğinizi yazınız. ....
- 8- Aylık gelirinizi nasıl tanımlarsınız?
Gelirim giderimden fazla ( ) Gelirim giderime eşit ( ) Gelirim giderimden az ( )

- 9- Aile yapınız nedir? ( ) Çekirdek aile ( ) Geniş aile
- 10- Gebelik öncesinde kronik herhangi bir hastalığınız var mı? (Şeker, kalp, tansiyon, epilepsi, böbrek hastalığı gibi). Cevabınız evet ise lütfen belirtiniz.
( ) Hayır yok ( ) Evet var (Lütfen belirtiniz) .....
- 11- Bu kaçınıcı çocuğunuza gebeliğiniz? Belirtiniz .....
- 12- Gebeliğiniz planlı bir gebelik miydi? ( ) Evet ( ) Hayır
- 13- Gebelik kararını kim verdi? ( ) Eşim ( ) Ben ( ) Eşimle ortak
- 14- Çocuk sahibi olmak için tedavi oldunuz mu? ( ) Evet ( ) Hayır
- 15- Daha önce düşük yaptınız mı? ( ) Evet ( ) Hayır
- 16- Gebeliğinizin kaçınıcı ayındasınız? ( ) 1-3 ay ( ) 4-6 ay ( ) 7-9 ay
- 17- Gebeliğiniz boyunca toplam kaç kilo aldınız?
( ) 5 kg ve altında ( ) 6-15 kg arasında ( ) 16 kg ve üzerinde
- 18- Gebeliğinizde herhangi bir riskli durum (düşük tehdidi, gebelik tansiyonu, gebelik şekeri, erken doğum tehdidi vb.) var mı?
( ) Var ( ) Yok
- 19- Aşağıdaki cümleyi kendinize en uygun biçimde tamamlayınız.
“Aynaya baktığımda kendimi ( ) Güzel ( ) Çirkin ( ) Ne güzel ne de çirkin buluyorum.
Bir benzetme yapmam gerekirse kendimi
..... benzetiyorum.
(“Benzetme”; bir nesnenin niteliğini, bir eylemin özelliğini daha iyi anlatabilmek için başka nesne ve eylemlerden yararlanılarak, onu anımsatma yoluyla gerçekleştirilir).
- 20- Çevrenizdeki insanlar gebelikteki fiziksel görüntünüz hakkında ne söylüyorlar?
.....
.....
- 21- Eşinizin gebeliğinize karşı tutumu nasıl?
( ) Olumlu ( ) Olumsuz
- 22- Gebelik boyunca fotoğraf çekiyor/çektiriyor musunuz? Evet ( ) Hayır ( )
- 23- Cevabınız evet ise sosyal paylaşım ağlarında fotoğraflarınızı yayınlıyor musunuz?
( ) Evet ( ) Hayır

Ek 2. Narsistik Kişilik Envanteri

NARSİSTİK KİŞİLİK ENVANTERİ

Yönerge: Aşağıdaki her bir tutum çifti içinden, lütfen size en uygun olanı belirtiniz.

1	İnsanlar bana iltifat ettiklerinde bazen utanırım.
	İyi biri olduğumu biliyorum, çünkü herkes böyle söyler.
2	Kalabalık içinde herkesten biri olmayı tercih ederim.
	İlgi merkezi olmayı severim.
3	Pek çok insandan ne daha iyi ne de daha kötüyüm.
	Özel biri olduğumu düşünüyorum.
4	İnsanlar üzerinde otorite kurmaktan hoşlanırım.
	Emirlere uymaktan rahatsız olmam.
5	İnsanları kolayca manipüle ederim.
	İnsanları manipüle ettiğimi fark ettiğimde rahatsız olurum.
6	Layık olduğum saygıyı elde etme konusunda ısrarcıyım.
	Hak ettiğim saygıyı genellikle görürüm.
7	Gösterişten kaçınırım.
	Genellikle fırsatını bulduğumda şov yaparım.
8	Her zaman ne yaptığımı bilirim.
	Bazen yaptığım şeyden emin değilimdir.
9	Bazen iyi hikâye anlatırım.
	Herkes hikâyelerimi dinlemekten hoşlanır.
10	İnsanlardan çok şey beklerim.
	Başkaları için bir şeyler yapmaktan hoşlanırım.
11	İlgi merkezi olmaktan hoşlanırım.
	İlgi merkezi olmak beni rahatsız eder.
12	Otorite olmanın benim için pek bir anlamı yoktur.
	İnsanlar daima otoritemi kabul ediyor görünürler.
13	Önemli bir insan olacağım.
	Başarılı olmayı umuyorum.
14	İnsanlar söylediklerimin bazılarına inanır.
	İnsanları istediğim her şeye inandırabilirim.
15	Kendi kendime yeterim.
	Başkalarından öğrenebileceğim çok şey var.
16	Herkes gibi biriyim.
	Sıra dışı biriyim.

Ek 3. Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği

SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI ÖLÇEĞİ

Lütfen aşağıdaki her cümleyi okuduktan sonra her ifadenin yanındaki kutulardan size en uygun olan birisinin içine (x) işareti koyunuz. Lütfen her soruda sadece bir seçeneği işaretleyiniz.

		Hiç Uygun Değil	Uygun Değil	Biraz Uygun	Uygun	Tamamen Uygun
1	Dış görünüşümle ilgili kendimi rahat hissedirim.					
2	Fotoğrafım çekilirken kendimi gergin hissedirim.					
3	İnsanlar doğrudan bana baktıklarında gerilirim.					
4	İnsanların görünüşümden dolayı benden hoşlanmayacakları konusunda endişelenirim.					
5	Yanlarında olmadığım zamanlarda insanların, görünüşümle ilgili kusurlarımı konuşacaklarından endişelenirim.					
6	Görünüşümden dolayı insanların benimle beraber vakit geçirmek istemeyeceklerinden endişelenirim.					
7	İnsanların beni çekici bulmamalarından korkarım.					
8	Görünüşümün yaşamımı zorlaştıracığından endişe duyarım.					
9	Karşıma çıkan fırsatları görünüşümden dolayı kaybetmekten kaygılanırım.					
10	İnsanlarla konuşurken görünüşümden dolayı gerginlik yaşarım.					
11	Diğer insanlar görünüşümle ilgili bir şey söylediklerinde kaygılanırım.					
12	Dış görünüşümle ilgili başkalarının beklentilerini karşılayamamaktan endişeleniyorum.					
13	İnsanların görünüşümü olumsuz olarak değerlendirecekleri konusunda endişelenirim.					
14	Diğer insanların görünüşümdeki bir kusurun farkına vardıklarını düşündüğümde kendimi rahatsız hissedirim.					
15	Sevdiğim kişinin görünüşümden dolayı beni terk edeceğinden endişe duyuyorum.					
16	İnsanların görünüşümün iyi olmadığını düşünmelerinden endişeleniyorum.					

Ek 4. Etik Kurul Onay Formu

ADÜ Evrak Tarih ve Sayısı: 26.10.2022-260703

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı : E-21347915-050.04.04-260703
Konu : 2022/047 nolu Etik Kurul Başvurunuz
Hk.

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Mehtap KIZILKAYA
Öğretim Üyesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'nun 14.10.2022 tarihinde yapılan 15 sayılı olağan toplantısında çalışmanıza onay verilmiş olup çalışmanızla ilgili alınan II nolu karar aşağıda sunulmuştur. Bilgilerinize sunarım.

KARAR: II

Protokol No: 2022/047

Sorumlu Yürütücü: Dr. Öğr. Üyesi Mehtap KIZILKAYA

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'nca Dr. Öğr. Üyesi Mehtap KIZILKAYA'nın "**Gebelerde Narsistik Kişilik Özellikleri, Sosyal Görünüş Kaygısı ve İlişkili Faktörler**" başlıklı araştırmasına 16.09.2022 tarihli Etik Kurul toplantısında verilen düzeltme sonrası yeniden yapmış olduğu başvurusu 14.10.2022 tarihli Etik Kurul toplantısında, araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş **araştırma sürecinde kullanılacak olan ölçme araçlarının kullanım izninin sorumlu araştırmacı tarafından alınması koşulu ile** uygun bulunmuş olup, çalışmanın başvuru dosyasında belirtilen merkezde **(kurum izninin alınması ve dosyaya konulmak üzere gelmesi şartıyla)** gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel sakınca bulunmadığına oy birliğiyle karar verilmiştir.

Yine sorumlu araştırmacıya; taahhüt edilen çalışma bittikten sonra nihai raporun, **BGOF** (Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu-gönüllüler tarafından bizzat kendilerinin kendi adı- soyadını yazması ve imzalamasının sağlanması ile adreslerinin eksiksiz olarak formlara yazılmasına dikkat edilmelidir) ve **Veri Toplama Formu/Anketlerin** gönderilmesi gerektiğinin hatırlatılmasına ve sorumlu yürütücülerinin bu hususa özen göstermesi gerektiğinin bir kez daha vurgulanmasına **oy birliğiyle** karar verilmiştir.

Prof. Dr. Turhan DOST
Kurul Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSP6J92R3L

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5740&eD=BSP6J92R3L&eS=260703>

Adres Merkez Kampüs Enstitüler Binası Efeler/AYDIN
Telefon:0256 214 47 45 Faks:0256 214 66 87
e-Posta: saglikbilimleri@adu.edu.tr Web:akademik.adu.edu.tr/enstitui/saglik/
Kep Adresi:adnanmenderesuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Duygu YEŞİLFIDAN
Unvanı: Raportör

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 5. Kurum İzin Formu

T.C.
AYDIN VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

Sayı : E-44021967-605.01-212819817
Konu : Araştırma İzni (Dr. Öğr. Üyesi Mehtap
KIZILKAYA, Ahmet Salim ÖZKAYA)

04.04.2023

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : 16.03.2023 tarihli ve E-28343835-000-211526380 sayılı dilekçe.

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Ahmet Salim ÖZKAYA, Dr. Öğr. Üyesi Mehtap KIZILKAYA danışmanlığında, 16 Mart 2023-01 Temmuz 2023 tarihleri arasında Aydın Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinde "Gebelerde Narsistik Kişilik Özellikleri, Sosyal Görünüş Kaygısı ve İlişkili Faktörler" konulu çalışma yapmayı planlamaktadır.

Sağlık kuruluşunun fiziksel kapasitesi, personel kapasitesi, hizmet sayısındaki artış da göz önünde tutularak, COVID-19 tanısı olan ve olmayan hastalar ve sağlık çalışanlarının güvenliğini sağlamak amacıyla ağılık kuruluşunda bulunulan süre içinde maske takılması, sosyal mesafe kurallarının göz önünde bulundurulması, kâğıt-dosya, kırtasiye malzemelerinin ortak kullanımından kaçınılması, hizmetin aksamasına mahal verilmemesi, Tıbbi Deontoloji Tüzüğüne ve Hasta Hakları Yönetmeliği ile 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa uyulması, araştırmanın bizzat araştırma sahibi ve/veya başvuru formunda belirtilen yardımcı araştırmacılar tarafından yürütülmesi, çalışma esnasında kimlik taşınması, çalışma bitiminde nihai sonuç raporunun en geç iki hafta içerisinde tarafımıza iletilmesi şartı ile söz konusu çalışmanın yapılması uygun görülmüş olup Müdürlük Makamından alınan onay yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerini ve gereğini arz ve rica ederim.

Uzm. Dr. Leman Özlem ÖZASLANTAŞ
Sağlık Hizmetleri Başkan V.

Ek: Makam Onayı

Dağıtım:
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğüne
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü)
Aydın Kadın Doğum Ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi
Başhekimliğine

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge doğrulama kodu: 41F7AF62-94EC-4A32-8A33-1F837C7BBAB4

Belge doğrulama adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-ebys>

Zeybek Mahallesi İzmir Bulvarı No:118 Efeler /AYDIN 09000
Telefon No: 02562135000
e-Posta: aydinism@saglik.gov.tr İnternet Adresi: <https://aydinism.saglik.gov.tr/>
Kep Adresi: aydinisaglik@hs01.kep.tr

Bilgi için: Gül TURAN
Hemşire
Telefon No: 02562130000

Ek 6. Bilgilendirilmiş Onam Formu

FORM 4

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

(ANKET ARAŞTIRMALARI İÇİN)

“Gebelerde Narsistik Kişilik Özellikleri, Sosyal Görünüş Kaygısı ve İlişkili Faktörler” adlı çalışma Dr. Öğr. Üyesi Mehtap KIZILKAYA ve Ahmet Salim ÖZKAYA tarafından gerçekleştirilecektir. Çalışma, gebelerin narsistik kişilik özelliklerinin, sosyal görünüş kaygısı ile bir ilişkisinin olup olmadığını ortaya çıkarmak amacıyla planlanmıştır. Anketteki sorulara vereceğiniz cevaplar tamamen gizli kalacaktır. Bu araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmamayı tercih edebilir veya anketi doldururken sonlandırabilirsiniz. Anket formunun üzerine adınızı ve soyadınızı yazmayınız. Bu anket ile toplanan bilgiler sadece bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Bu nedenle soruların tümüne doğru ve eksiksiz yanıt vermeniz büyük önem taşımaktadır. Anketi tamamlamak yaklaşık 30-40 dk. zamanınızı alacaktır.

Bu araştırma ile ilgili sormak istediğiniz tüm soruları araştırma ekibinde yer alan Danışman Dr. Öğr. Üyesi Mehtap Kızılkaya'ya (0 505 401 13 17, mehtap.kizilkaya@adu.edu.tr) veya Öğrenci Ahmet Salim Özkaya'ya (0 530 203 15 09, a.salimozkaya@hotmail.com) uygulama sırasında veya sonrasında e-posta yoluyla veya telefonla (cep) sorabilirsiniz.

Gösterdiğiniz ilgiye teşekkür ederiz.

Araştırma Ekibi

Katılımcının

Adı Soyadı:

Tarih:

Telefon Numarası:

İmza:

Sorumlu Araştırmacının

Dr. Öğr. Üyesi Mehtap Kızılkaya

Tarih: 17.10.2022

Telefon Numarası: 0 505 401 13 17

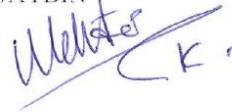
Adres: Aydın Adnan Menderes

Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve

Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı,

Efeler/AYDIN

İmza:

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BİLİMSEL ETİK BEYANI

“Gebelerde Narsistik Kişilik Özellikleri, Sosyal Görünüş Kaygısı ve İlişkili Faktörler” başlıklı Yüksek Lisans/Doktora tezindeki bütün bilgileri etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada, bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiz atıf yaptığımı bildiririm. İfade ettiklerimin aksi ortaya çıktığında ise her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

Ahmet Salim ÖZKAYA

25/01/2024

ÖZ GEÇMİŞ

Soyadı, Adı : ÖZKAYA Ahmet Salim
Uyru : T.C.
Doğum yeri ve tarihi : Konya/ 01.11.1988
Telefon : 0 530 203 15 09
E-posta : a.salimozkaya@hotmail.com
Yabancı dil : İngilizce

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet tarihi
Y. Lisans	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	
Lisans	Balıkesir Üniversitesi	02.07.2013

İŞ DENEYİMİ

Yıl	Yer/Kurum	Ünvan
2013-2014	İstanbul/Şişli Memorial Hastanesi	Hemşire
2014-2015	Erzurum/Yakutiye EAH	Hemşire
2015-2016	İstanbul/İçeranköy Bayındır Hastanesi	Hemşire
2016-2022	Van/Van Bölge EAH	Hemşire
2022-Halen	Aydın/Aydın KDCH	Hemşire

AKADEMİK YAYINLAR

1. MAKALELER

Kızılkaya M., Özkaya A. S. Examination of Social Appearance Anxiety through Psychological Theories. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar – Current Approaches in Psychiatry*. 2023; 15(3): 398-406

Kızılkaya M., Özkaya A. S., Beydağ K. D. Investigation of Death Anxiety in Turkish Intensive Care Nurses After the Pandemic. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2024; 9(1): 25-30